Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ★ ЕРА, 5 ФЕВРАЛЬ, 1987 ШУ. ★ № 16 (7362). ★ Мах 3 кеп.

СОВЕТСКО-БОЛГАРСКИ ВIАШАГIКХЕТАРАШ

3 феврале Москве дIадоладелар БКП ЦК Политбюро члена, НРБ Министрий Совета Председатела Г. Атанасова СССР-ра официальни доттагIлен визита програмагIа лаьрхIа балха дола советско - болгарски вIашагIкхетараш.

Цига дакъа лоацаш ба: советски оагIорахьара — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель, СССР Госплана председатель Н. В. Талызин, СССР Министрий Совета Председатела заместитель А. К. Антонов; болгарски оагIорахьара — БКП ЦК член, НРБ Министрий Совета Председатела заместитель Кирил Зарев, кхыбола официальни нах.

Дувцаш да 2000 шерага кхаччалца йола СЭВ членаш долча мехкий Iилма-техническ прогресса Комплексни программа кхоачашъяра тIадерзадаь дола советско-болгарски цхьана леладу производственни Iилма-техническ гIулакхий керда формаш дегIакхувлара хьакъехьара договоренносташ кхоачашъяра дешаш, хIаьта иштта СССР-аи НРБ-еи юкъера товарооборот дIахо шерьяра, экономически цхьана гIулакхаш леладара цхьайола аспекташ.

ВIашагIкхетараш доттагIлен, гIуланкха хьале чакхдувл.

* * *

Цу дийнахьа болгарски хьаьший «Красный пролетарий» яхача Московски станкостроительни производственни объединене баха хилар. Уж цун цехашка, арахецача продукце образецашка хьежар. (ТАСС).

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГА ХIАРА ДИЙНАХЬА!

БIУБЕННА БОЛАШ

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъаяхара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски швейни производственни объединене цехий, филиалий коллективаша. Царна юкъе хьалхалаттачарех цаI я объединене эггара йоккхагIа лоархIаш йолча цхьоалагIча филиала коллектив. Дерригача технико - экономически хьокхамий январь бетта план тIехкхоачашъяьй цо. Заданел совгIа филиала болхлоша тийгай 36,5 эзар школьни форма костюмаш, 12,8 эзар берий хачеш, деша даха ха йоацача берашта лаьрхIа 820 шорташ, кхыдола барзкъаш. Бетта оттаяьча планови программал тIех арахийцай 1200 сома маьха товарни продукци, Къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIабода мах лохбара заданеш а толамца кхоачашъяьй филиала коллективо.

Цхьаккха участок е бригада яц укхаза паччахьалкхен плани тIайица декхараши кхоачаш ца деш тIехьаюсаш. Царна юкъе а дикагIа болх а беш, яхье хьалха латташ я мастера Берсанова Тамарас кулгалдеча кхоалагIча участкаи Гришкова Зинаида керте латтача иттлагIча участкаи коллективаш. Цар хIара сменагIа нормаш 105—110 процент кхоачашъю.

* * *

Укх тIеххьарча шерашка хадданза тIехьа а юсаш, дукха паччахьалкхен декхар тIадусачарех яр А. Шериповa цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив. ДIахо из гIулакх иштта дIадаха йиш йоацилгах дийцар болхлой юкъарча собранешка, производственни совещанешка. ИоагIIаш йола выводаш а яь, шоай чура тaронаш техкар завода технологаша, инженерно - технически болхлоша. Царех хьаькъалца пайда ийбе болабир. Цудухьа паччахьалкхен план толамца кхоачашъеш дIадоладаьд цар шийтталагIча пятилетка хьалхара шу. Дерригача технико - экономически хьокхамий январь бетта планах а дика лоархIабаьб уж.

Къаьстта дика къа а хьегаш, яхье хьалхара моттиг яьккхай къона инженер Лоза керте латтача карбамидни депарафинизаце установка технологаша. Цар ханал цхьайтта ди хьалха кхоачашйир январь бетта задани. Планал совгIа арахийцар итташ эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци. Ше укх шера тIайицача декхарех иштта дика лоархIаеш я Аушев Бахьаудина кулгалдеча № 18 йолча установка коллектив а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Вай республикерча гIишлонхой бригадашта юкъе къаьстта дика къа а хьегаш, даим социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Нохч-ГIалгIай гIишлон-управлене ДСК Цечоев Iаддал-Хьамид керте латтача монтажникий бригада коллектив. Укх шера дикьлагIча январе Грознерча микрорайоне хьалдотта доладеннад 144 квартира йола цIеною. ХIанзлехьа цар кхо этаж еттай, цхьаккха смена дIаяхийтац цар норма кхоачаш ца еш. Цудухьа ханал хьалха кхоачашйир бригада коллективо январь бетта план.

Цу бригаде белгалбаьнна дика къахьегаш ба плотникаш Магомадов Мувса, Аушев Мухьмад, монтажник Исмаилов Рамзан, кхы дукха бараш а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) плотник М. Магомадов, М. Аушев, монтажник М. Исмаилов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Мишта Iангара доах хьайбаш?

Киловзал лелаярах гIулакх хургдац

РЕЙД

Етт бийтта йоагIача доярка бе яьллача йоккхача ведар чу цхьа-ши пела хиллал мара шура яцар. Тхо цецдаьииилга зийнача цо аьлар: — Iочухьажал хьаьшка.

Цар чу декъа ча мара дацар. Иштта нийрча сурт дар Назрановски района «Маяк» яхача совхоза ферме тхона бIаргадайнар. ДIадахача шера ноябрь бетта оаха рейд еча хана дегIа кIеззига дизагIа дар укхазара доахан. ХIанз чIоагIа гIелденнад.

Хьожаргда вай цига мел шура йоаккх. РАПО цу совхозера хьаухача хоамашка диллача ден-бус 3,5—3,6 килограмм шура йоаккх укхаза хIара кхоабача Iаттагара (264 етт ба цига). ТIаккха хIара дийнахьа царгара яккха йоагIа 924—950 килограмм. Иззал паччахьалкхена дIаяла еза (Iаьсашта чакхъяьккхар мара лац, яла йиш а яц цу къел тIара). Оаха лаьрхIача пхе дийнахьа (25—30 январе кхаччалца) совхозо Наьсар-Кертерча молзаводе (цига мара кхычахьа дIашура дIателац совхозо) дIаяхьа езаш яр 4620—4720 килограмм.

Справка яххача тайпара, цу юкъа цига дIакхаьчар 1177 килограмм мара яц. Мича яхай хIаьта 3443 килограмм? Совхоза специалисташа телача сводкаех тийша хIана багIа РАПО кулгалхой? Цар лелаер киловзал йолга ца ховш ба-хьогI уж?!

Детташ дола доахан леладеш № 2, № 3 йола ши ферма я совхозе. Хьалхарча ферме 100 етт ба, шоллагIча — 164. Цхьанне шоллагIчоа бехк дIатIа-хьатIа теттаргбоацаш, цар къаьст-къаьстача хьокхамашка а хьожаргда хIанз. Цу вай дийцача пхе дийнахьа молзаводе хьаенай № 2 йолча фермера 376 килограмм (дийнахьа 75 кг йолаш) № 3 йолчара — 805 килограмм (дийнахьа — 161 кг). Вешта аьлча, ден-бус хIара Iаттагара № 2 йолча ферме йоаккх 750 грамм, № 3 йолча ферме — 982 грамм. Карарча шера цхьоалагIча квартала планагIа паччахьалкхенна 140 тонн шура дIаяла езаш я «Маяк» яха совхоз. Юкъера лаьрхIача хIара бетта — 46,6 тонн хул цох. ТIаккха, РАПО хьаухача цифрашка диллача цох хул 27,7 тонн. ХIаьта боккъонца молзаводе дIачуеннача шурийга хьежача 7 тонн совгIа яц бIарчча бетта паччахьалкхенна дIаеннар.

Иштта ах-астагIа дIадоладаьд цу совхозо Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дуза шу.

Цо кхоачашъяьац дIадахача шера шура дIаялара план а.

Бахьанаш? Уж вайна дика довзаргдац кIеззига историга ца хьежача. Эшачох 50 процент мара доакъар доацаш Iа дIадоладир совхозо. Цу хана оарц доаккхаш саг вацар укхаза. ХIанз... Доакъар эца ахча деха Госбанке ваха бухгалтер цIавера: чота тIа цхьа кепиг ахча дац шун, кредита тIера а яьккхай шун совхоз, аьнна. Лоалахошка дIа-хьа ада болабеннаб совхоза кулгалхой, специалисташ, юхалург доакъар да тхона. яхаш (укхаза традици а хинна дIаяхай из оамал).

Лоалахошка а кулгаш дIахьа ухийт тхо тхоаш а дац доакъара дIаьхий, яхаш.

Ерригa район оарцагIъяьнай хIанз «Маяка» гIулакхa: январь чакхбоалача деношка цхьан кIира доахан кхаббал мара доакъар дисадацар цу совхозе. Из а фу доакъар да: ча, силос. ХIанзалца-м ерригача района хьахьожаяьча 200 тонн комбикормах ах дIа а енна, хьаллоаттадаьдар «Маяка» хьайбаш. ХIанз из а кхоачаеннарг мо я.

— Акхарех къахет тхона, — аьлар № 2 йолча ферма заведующе Нальгиев Ахьмада; боархача фунах долча шинарашкахьа дIа а хьежа. — ХIанз ераш меца леладича, дегIа эшадалийтача фу доахан хургда царех. Ераш-м дукха шура луча хьайбаех доахан ма дий. Со укх ферме веча денз аз совхоза хьакимашка деш дар цхьа дехар мара дац: тха фермана доагIаш дола доакъар гурахье хьада, цунна айса доал дергда аз. Цох хIама хулаш дац. Ер Iа долалуш а дацар тха коа доакъар. Совхоза контора коара хьакхухьаргда оаш а из, оал. Цигара хьаяхье силос а ча а хул тхога. ХIаьта цигара доакъар а хайра хIама ца юсаш кхоачаденнад. Сона-м яйнаяц тхоай яр мара гурахьа коа-карта аргIа ца латташ, силоса кIоаг ца боаллаш ферма.

Бакълув Ахьмад. Тхона а яйнаяц. Хьайбаш долча доакъар ца хилийтар, фу маIан долаш да хац тхона, бакъда, из нийса доацилга-м хов.

Тхо хиннача дийнахьа а хIаьтта хьабена кхо-бнъ паркх чан кIеззига комбикорми мара кхы тайпа доакъар дацар ферме. Кормоцех я ферме. Кийчде доакъар ца хиларах из болх беш яц. Хьадеш хIама а доацаш, из лораеш вагIа оператор Нальгиев Бадруддин.

КIеззига дикагIча хьале я цамогаш дола доахан леладу № 3 йола ферма. Силоса кIоаг боалл коа, бакъда, боассабенна бала боалл из. Ши-кхо кIира доаллаше из ферма а кIалъюсаргйолаш я.

ГIулакх кхыча тайпара да лоалаха уллача «Экажевский» совхозе. Кхоачам хиллал доакъар да ферма коа, болх беш я кормоцех, корпусашка йIайха, лостам болаш я. Цхьайолча фермашка кIирандийнахьа дукха нах хилац. КIиранди дар тхо укхаза нийсденнар а. Бакъда, из мукъа ди доацаш санна хетаделар тхона укхаза беррига кулгалхой, специалисташ бIаргабайча. Январь бетта яьккха шура лоархIаш, дояркай, скотникий балха итогаш еш вагIар ферма заведующи Галаев Исроапал. Итогаш во яц. ТIеххкхоачашъяьй январь бетта план. Хьалхарча квартала план кхоачашъяра хIара дийнахьа 1 тонни 6 центнеря шура дIатела еза цу совхозо, хIаьта дIателар 1 тонни 9 центнери я. Юкъера лаьрхIача ден-бус хIара кхоабача Iаттагара йоаккх 6—7 килограмм. Дукха ба укхаза январь бетта планаш 150 процент кхоачашъяь дояркаш. Царех ба соахка хIара Iаттагара 4000 совгIа килограмм шура яьккха Сурхоева ХIажар (4513), Терхоева Зула (4279), Лорасанова Айзан (4225), кхыбараш.

Ф. АРЧАКОВА,
молзавода лаборантка.

К. КОДЗОЕВ,
РАПО чуйоагIача МПМК болхло.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

Парте решенеш къоабалъеш

Из тха дагара да

Ялат, шекара свеклаш, коартолаш, шура, дулх паччахьалкхенна дIадалара шийтталагIча пятилетка хьалхарча шера планаш толаме кхоачашйир тха совхоза кхаши хьайбаши лелaдераша. Мехка Кхачан программа кхоачашъеча юртбоахама продукташ кхы тIа дукхагIа яхара хьинар айденна къахьегаш ба нарарча шера. Тешшаме лард еллай хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара.

ЧIоагIа уйла тIайохийташ йийшай оаха КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума материалаш. Къахьегамхоша къоабалъю цига КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева эргалонехи парте кадрови политикахи яь доклад.

КПСС ЦК Пленумо цох лаьца тIайийцача соцам тIа аьинад: «Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органашка кулгалдеча балха тIа дукхагIа могабе беза сий дола болхлойи колхозхойи.

...ДIатарбала гIертараш, карьеристаш, конъюнктурщикаш, иштта рузкъа Iоадарца, ший боахам шербе гIертарца, корта бохабу маларaш меларца, морально цIена ца хиларца парте члена, советски кулгалхочун цIи бIехъеш мел бараш балхара дIабаха беза. Ца хаддаш къовсам лоаттабе боагIа протекционизмаца, семейственностаца, гаргалонца, вовзара - везара тIагIолла шийна тешаме хиларах нах балха увттабарца».

Ма нийса а ма боагIаш а тIайица соцам ба из! Из санна кхы дукха дика къахьегамхошта боккха тоамбар ду хIамаш дийцад, сихха чакхдаханза даргдац аьнна оттадаьд Пленуме. Цар тхо декхарийла ду, хIаьта оаха дош а ду кхы тIа беркатегIа къахьега, вай хьамсара Даьхе экономически а социально а дегIайоалаеча керда толамаш даха. Укх шера а дIахо йодача хана а иштта балхаш де лаьрхIа я тха совхоза коллектив.

Ю. ГЕЛИСХАНОВ,
Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза механизатор, Ленинен Къахьегама ЦIеча Байракхен ши орден лелаер.

⊙

Хьалхашкахьа баьккха гIа

Советски наьха дегашка йоккха лар юташ чакхъяьлар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета аргIанара Пленум. Дукха ха яр наха цу тайпарча цIенхашттача къамаьлага сатувса. Сона хетачох, ший ханнахьа даь хIама да из. ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шера итогаш яьй, цар хьахьекхад эргалонаш яра даькъе вайна фу карагIдаьннад, диза фу дисад. ХIанз дукха а аттагIа да хьалхашкахьа гIа баха, керда декхараш увттаде.

Парте къайлахьац дIадахача шерашка дувлийта гIалаташ, уж тоадара нийса никъ лех. Цу даькъе Iалаьмате лоархIаме да Пленуме кадрови политиках дийцар. Боккха теркам тIабахийта деш цох лаьца тха машиннаькъа отделене болхлоша. Къаьстта маьхе я хIанзчул тIехьагIа цхьабола кулгалхой харжарах йола решени. Шийх бIубеннача, халкъо ше яхар хьалоацаргхиларах дот тийша йолча парте мара боаккхаргбац цу тайпара майра гIа.

ХIара дийнахьа шерлуш йоагIа демократи, цун хьалашка баха Iомалуш ба советски нах. Шоай дегай гарт таханарча вахарца нийсду цар. ХIаьта тахан мохк социально - экономически дегIабоалабарал лоархIамегIа кхы хIама дац. Из дара вай халкъа боахаме овлангара девз эргалонаш е езаргъя, къаьстта кадрови политике а еш. Из кхета а деш къахьегаш я Грознерча машиннаькъахой отделене йоккха коллектив.

А. РОМАНОВ,
Грозненски машиннаькъа отделене керттера инженер.

⊙

Нахах тийша да

Тха коммунисташа, парте боацараша теркам тIабахийта Iомаю КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума материалаш. Къаьнача наькъашца керда декхараш кхоачашдулургдац тахан этта исторически масштаб йола декхараш хIаьта а, аьнна белгалдаьккхар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста М. С. Горбачева. Уж дешаш лаьрхIа тха боахамах аьлча санна да. Дукха шераш да Кирова цIерагIа йола колхоз тIехьаюсачарна юкъейолаш хьайоагIа. Лоха яр хьайбай продуктивность, кхашкара чуэца хьувкъам, дукха нах балхара дIабувлар.

Фу бахьан дар цун? Дувца-м дукха а йиш я, хIаьта а керттера дар болх вIаштIехьбаккха ховргдола нах хьа а хержа, боагI-боагIача дIа ца оттабар, къахьегача сага йоахо ца яр. Из иштта долга гуча а даьлар тIехьагIа. Соахка керда нах хьожабир оаха хьайбаш леладеча. Цох беркат а даьлар. Пятилетка хьалхарча шерара дулх дохкара план тIехкхоачашйир. Шура йохкара план дукха хIама ца эшаш кхоачашйир. Тхоашта тIадиса декхар укх шера дIалургда оаха. ХIаьта ма дарра аьлча, из тIадусаргдацар тхоай ханнахьа тхо тохаденнадаларе.

Колхозо кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план. ХIаьта а укхаза карагIдаьнначох тоъам бе йиш яц. Дукха а боккхагIа хила йиш йолаш ба кхашка ра чуэца хьувкъам. Къаьстта тIехьадус тхо баьцадааpаш леладеча. ХIанз парторганизаци, колхоза правлени кхашнара болх тоабара цIенхаштта уйла еш я. Укхаза эггара керттера дар лерхI оаха къахьегa безам бола, знанеш йола нах хьа а хержа, балха тIа дIанийсбар. Тоаде дезаш да подрядни хьисапе къахьегам вIаштIехьбоаккхилга, хозрасчет юкъейоалаелга.

Б. ВЕДЗИЖЕВ,
Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза паркома секретарь.

⊙

Вай вахар тоадара

КПСС ЦК аргIанарча Пленуме дийцар КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумои парте XXVII съездои кийчъяь политически стратеги толаме чакхъяккхар — дерригa эргадоаккхаш тоадар, кадрови политика йиза нийса лелаяр керттера декхар долга. Цу даькъе кIезига дац яздархоша де дезар а.

«Цхьан моттиге латтара идеологии психологии Iаткъар культура, литература, искусства хьалашта, — аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева ший доклада тIа. — Художественни кхоллама мах бара критереш лохъелар. Цо дигар вай цIенхаштта социально - нравственни проблемаш увттаеча, вахара боккъонца йола уйлаш хьахьокхача произведенешца цхьана юккъерча боараме, суртсибат доаца, хьаькъалан деган цхьанкха салоIам ца бу произведенеш кхоллара».

Цу дешаша докхий а бехктокхаме а декхараш хьалхашка оттаду литература а искусства а берригача болхлошта, тхова яздархошта. Вахар кIоаргагIа тахка а вай заманхочун сурт дизза кхолла а тIахьех цу дешаша. Цудухьа вай массане къоабалду цига мел дийцар, хьинаре къахьегаргда Пленума решенеш кхоачашъяра, хIана аьлча, цига мел дийцар вай вахар тоадара, вай хьал-таро дикагIа хилийтара тIадерзадаь да.

М. МУСАЕВ,
яздархо.

ДОШ АЬННАЧА ХУРГДА

КПСС XXVII съездей цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийн решенеша хьинаре къахьегара, производства эффективность лакхъяра шерра никъ хьабелл, мехка Кхачан программа кхоачашъеча доккхий толамаш даха таронаш хулийт.

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера лаьттанех хьайбайн продукташ яхара, паччахьалкхенга уж йохкара колхозхоша укх тайпара социалистически декхараш тIайийцад:

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА ЦIЕЧА ЭСКАРА ЦIЕРАГIЧА КОЛХОЗА КЪАХЬЕГАМХОША 1987 ШЕРА ТIАЙИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

хIара гектара тIара план 22 центнер йолаш 23 центнер кIа, мукх 26 центнер, генараш — планал ах центнер дукхагIа а йолаш 13,5 центнер, хьажкIаш 27 центнер, сом 110 центнер чуба.

Паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохка:

паччахьалкхенна 1400 тонн ялат, 410 тонн генараш, 340 тонн сом, 1200 тонн баьцадааpаш дIадала;

планал совгIа итт тонн а дохкаш, 600 тонн дулх, планал совгIа шовзткъа тонн а йохкаш, 1550 тонн шура, 7,3 тонн тха, 23 тонн чкъаьрий дохка.

ХIара кхоабача Iаттагара 2350 килограмм шура яккха, бIаь Iатта тIехьа 85 Iасем бIаь хьакхийна тIехьара 1790 хурски хьакъоастае, бIаь жийна тIехьа бIаь Iаьхар хилийта;

бIаьстан балхаш шоай ханнахьи диком чакхдаха, цхьоалагIча классах дола фу а дIадохийташ, ерригa культураш дIае, 20 эзар тонн органически удобренеш а ехка кхаш хьаьнде;

1988 шера культураш тешшаме хьалххеяра 1987 шера 20 октябрь хьатIаотталехьа гурахьа дув дерригa ка бола ялат дIадийна даккха, хIаьта 1 ноябрь хьатIакхачалехьа зяба лаьрхIа дола лаьтташ аьха хилийта;

1987—1988 шера хьайбаш толаме Iангара дахара, колхозхошта салаIара, быта гIулакхаш дара эшарашта хьаяххе а кийчо е, доал во дарахи лазараш деттадолийташи хьайбаш тIера ца дувлийта;

1988 шера 1 январь хьатIаотташ ерригa юртбоахама техника тоаь а яьккха, кийчон мугIаре дIаоттае;

материально - технически ресурсай кхом барен, лаьттанен хьайбайн продукташ алсамъяхарен, цар дикал лакхъярен чотагIа цхьа центнер ялат, дулх, шура йоаккхача дIадодар 0,5 процент лохде.

Колхоза къахьегамхоша дош лу ялат, дулх, шура, баьцадааpаш, лаьттан тIара йоахен хьайбашкара йоален кхыйола продукташ ма могга дукхагIа яхара, 1987 шера декхараш толаме кхоачашдергхилара беррига тхоай низ тIабахийта.

Социалистически яхье хьех оаха тхоай района Кирова цIерагIча колхоза къахьегамхой.

Социалистически декхараш дийца а дийца, тIайийцад колхозхой юкъарча собране.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС XXVII съездей цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийн решенеша дIа ма деххара, мехка Кхачан программа кхоачашъеча юртбоахама продукташ дукхагIа яхара шоай низаш тIадерзадаь къахьегаш ба совхоза болхлой. Толаме чакхдаьккхад шийтталагIча пятилетка хьалхара шу.

Iилма-технически прогрессана карагIдаьннарех ма могга пайда а эцаш, пятилетка шоллагIча шера лаьттанех хьайбайн продукташ кхы тIа алсам а йоахаш, паччахьалкхенна дукхагIа дIаялара совхоза къахьегамхоша укх тайпара социалистически декхараш тIайийцад:

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОНА «АЛХАНЧУРТСКИЙ» СОВХОЗА КЪАХЬЕГАМХОША 1987 ШЕРА ТIАЙИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

план 12000 тонн йолаш, 15000 тонн ялат чуда, генараш 600 тонн, люцерна ги планал ялх тонн дукхагIа а доаккхаш, 36 тонн чуэца;

900 тонн шура яккха, план 700 йолаш, дулх — 400 тонн е планал совгIа итт тонн;

паччахьалкхенга ялат дохкаргда 4500 тонн, планал совгIа 1300 тонн а дохкаш, генараш — 500 тонн, люцерна ги — 30 тонн.

планал совгIа 80 тонн а йохкаш, 650 тонн шура йохка;

дулх — 350 тонн е планал совгIа 20 тонн;

1700 тонн йол, 9000 тонн силос, 4000 тонн ча кийчдергда хьайбаш Iангара дахара;

ХIара кхоабача Iаттагара планагIа яккха йоагIар 2200 йолаш 2850 килограмм шура яккха; планагIа 85 долаш хIара бIаь Iатта тIехьара 90 Iаса хьакъоастаде; бIаь жийна тIехьа 110 Iаьхар хилийта, бIаь хьакхийна тIехьа 1300 хурск хьалкхее, план 350 йолаш дулха лаьрхIа дIачутелача хIара бежана дозал 360 килограмм хилийта; хьакхий дар — 120, устагIана — 40 килограмм;

цхьоалагIча квартала хьалхарча шин бетта паччахьалкхенна шура дIаялара план 23 февраль хьатIаотташ кхоачашъе;

1 Май хьатIаотташ бIаьсти дIае еза ерригa культураш дIайийна яха;

план 12 эзар тонн йолаш кхашка 13 эзар тонн органически удобренеш яхка;

интенсивни технологегIа хьал а кхеяь, хIара гектара тIара 30 центнер хьажкIаш чуя;

20 эзар сом экономически эффект хургйола рационализаторски предложенеш балха юкъейоалае;

4,2 тонн дизельни доагорам, 4,8 тонн бензинам, 6 эзар кв. сахьат электроэнергенем кхом а баь, цар чотагIа шин дийнахьа машинно - тракторни паркага, мехмастерскега болх байта;

планал 2 процент къахьегама овсарле лакхъе;

юртбоахама продукци йоаккхача дIадодар 5 процент лохагIа хилийта, хIаьта цох дулх доаккхача 10 проценти шура йоаккхача 3 проценти лохагIа хилийта;

бIаьстан дергдолча балхашта 1 март хьатIаотташ юрта боахама техника кийча хилийта.

Социалистически декхараш дийца а дийца, тIайийцад совхоза къахьегамхой юкъарча собране.

Сийлахь-боккха Октябри Нохч-ГIалгIайчеи

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМА ИДЕЯЙ КОТАЛО

Укх шера берригача советски наха деэдергда Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизар. Цу денна дикача гIулакхаща накъабаха кийчлуш ба Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой а. Июнь бетта Грозне хургья «Сийлахь-боккха Октябри Нохч - ГIалгIайчене хинна социалистически хувцамаши» яхача тематикагIа йола Iилман - практически конференци. Цунна хетаяь «Сийлахь - боккха Октябри Нохч - ГIалгIайчен» яхача рубрикана кIал газето кепаетта йолаю Советски Iаьдал латтача шерашка вай республике хиннача хувцамех, цунна карагIдийннарех дувцаш йола тайп-тайпара материалаш.

Тахан оаха кепатох ЧИИИСФ вокккхагIволча Iилман болхлочун, исторически Iилмай кандидата Б. Коздоева статья.

Политически къахьегамен хьинар Iалаьмате чIоагIа айденна накъаболх вай мехка къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денна. Сийлахьча Союзе вIашагIкхийттаб 100 совгIча къамийн халкъийн викалаш. Царех хIаране лоархIаме дакъа юкъекхухь мехка экономикеи культуреи дегIакхувлача. Советски общества эггара йоккхагIйола котало я СССР халкъий дохаргдоаца доттагIал хьахилар.

«Из деррига хьадаьд вай воаша, хьадаьд цхьана къахьегарца, — белгалдаьккхад М. С. Горбачева КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленуме ше къамаьл деш. — Нагахьа санна цхьан регионе мехкдаьтта доаккхаш дале, вокхо цунна ялат лу. Боамби кхеберашта дIател машинаш. Ялата хIара тоннах, дошо хIара граммах, боамбеи, кIоран, мехкдаьтта хIара тоннах, хIара машинах — чоалхане йоацачунгара уникальничунга кхаччалца — деррига советски халкъа, берригача мехка, дукхача къамех латтача ерригача вай Союза дакъа доалл».

Цунна къаьгга дола тешал да Нохч - ГIалгIайче. Укх тIеххьарча 60 шера 56-зза лакхбеннаб республика промышленни производства боарам. ХIанз хIара 5 дийнахьа арахецаш йола продукци дукхагIа я бIарччача 1922 шера арахецаш хинначул. Республике хьахиннай мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоаха, химически промышленность. Сиха дегIаухаш латт машиностроени, приборостроени, яйгеи кхачани промышленность. Овлангара хувцамаш хиннад юрта боахаме, экономика а культура а дегIакхувлача.

Республика территоре тIа хьахиннай хIанзарча ханара промышленни городаш Малгобек, Гудермес, Назрань, Аргун, болхлой поселкаш Горагорск, Карабулак, Новогрозненски, Чир-Юртовски, хьалъяь а хьалъеш латташ а я керда заводаши фабрикаши.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре дакъа лоацаш я республика интеллигенци. Городашкара дукхагIйола, хIаьта иштта юрташкара тоъал дукха къахьегама коллективаш тIа-тIа интернациональнегIа хулаш латт. Хадданза гарга а ухаш, вIаши дIавхегIа хулаш латт эрсий, нохчий, гIалгIай а кхыча къамий а къахьегамхой духовни вахара хьисап. Из деррига а карагIдаьннад ленински къаман политика чакхйоаккхилга Iалашдар бахьан долаш.

КПСС а Советски правительства а ленински къаман политикана шеко йоацаш карагIдаьннар да социалистически хувцамаш деча шерашка болхлой класс хьахилар, хIаьта иштта хьалкхийнай къаман интеллигенци а. Кхоачам ба 1957 шерагара 1975 шерага кхаччалца йолча юкъа лакхера дешар дийша нохчий 70-зза, гIалгIай 24-зза дукхагIа хиннаб, аьлча. Вайцига хьалкхийнай къаман кадраш. Вахаро хьалхадоаха чоалхане декхараш кхоачашде низ а, денал а, хьаькъал а дIакхоачаш я уж.

Къаьстта белгалдаккха деза Нохч - ГIалгIайчен кхалнах хьинареча. общественни вахара юкъеозар социализмана карагIдаьнна геттара доккха хIама долга. Вай обществе ерригa бокъонаш йолаш я тахан кхалсаг, МаIача наха нийсса къахьег цо социалистически общественни производства дерригача доакъошка, республика общественно-политически а культурни а вахаре дакъа лоац.

Вай обществера социалистически производственни отношеней ерригача системо, политически а моральни а хьало гIо ду кхалсага-къахьегамхочоа шийн потенциальни кхоллама таронаш гучаяха. ХIаьта вай общества духовни вахаре гучадоахача дукхача кердадарашта юкъе эггара маьхера дар да ше личность йолга нохчийн гIалгIайн кхалсаго кхетадаьлга. Тахан доккхал а деш, цIи йоаккх вай Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента, филологически Iилмай доктора Оздоева Фирай. Мича, маца, малагIча мехка хинна хIама да зIамигача къаман кхалсаго, союзни а дунен а масштабагIа йолча форумашка, Iилман конференцешка дакъа лаца аьттув балар, Дунен тIа цIи хезача Iилманхоща, академикашца цхьана общество эргаянкхара дешаш дувца хьаькъал дIакхачар! Из тайпа хIама духхьал вай мехка мара хила йиш йолаш дац. Мехка гражданина ерригa бокъонаш кхалнаха еннар ба Сийлахь - боккха Октябрь. Из бокъо кхалнаха еннай революце хьакхеллача вай Конституце.

Вай республика халкъаша, цу даьхъе революци хилалехьа хинна хала ха дагайоагIача йоккхагIа йолча ноахало доккха баркал оал духовни дIаьхегIа хила, деша нохчаштеи гIалгIаштеи мел эшаш йола таронаш енна хиларах. Цох дувц масала ГехтIа вахача С. Мурдалова: «ВорхI бер да са. Шин воIо г. Саратове, Россена юкъе, йистеьккхай юридически институт. КхоалагIчо ялх шу даьккхад Къулбаседа-ХIирийчен медицински институте дешаш. Вокхо шийн знанеш лакхъяьй Черсий-Балкхарой университете. Вузашка деша ягIа шн йоI. КхоалагIча йоIо кооперативни техникум чакхъяьккхай».

МалагIча къеча гIалгIачун, нохчочун таро хургъяр революци хилалехьа иштта шийн дезалга дешийта?! ХIаьта иштта кхы цхьаькха масал. Автуры яхача юрта вахаш вола Исраилов ИбраьхIам, физико - математически Iилмай кандидат, республике эггара хьалха хиннав физик-теоретик.

— Ираз долаш хиннай са кхел, — дувц цо. — Тха пхе дезалхочох виъне пачхахьалкхен новкъосталца лакхера дешар дийшад стипендеш а ийдеш. Кхо бIаь гаргга шу да тха Автуры йилла. 250 шера совгIа дешар - йоазув ца ховш хиннаб цигара нах. ХIаьта тахан цIераш яха йиш я Автурера баьннача дукхача Iилманхой, дийшача наьха.

Къамийн халкъийн доттагIала а вIаши гIулакхаш леладара а хIанзарча хьалашка дIахо дегIаухаш латт республикашен къаман областашен материальни а духовни а маьхаленаш шоайла интенсивно дIа-са екъилга.

Хьаэцаргья вай Нохч-ГIалгIайче. Советски Союза бIаь совгIча городера хьаух вайна дезар.

Заводской район — индустриальни Грознен дог. Укхаза мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленносте толаме къахьегаш ба мехка тайп - тайпарча халкъий викалаш. Царна юкъе — эрсий, нохчий, гIалгIайи, украинцаши, белорусаши эрмалойи, кхыбараш. ХIара шера дегIаухаш, шерлуш доагIа района къахьегамхошта юкъера интернациональни бувзамаш. Ацетонови завода болхлоша яхь лелаю Черсий-Балкхарой АССР Нарткалински химически комбината коллективаца. Айхха буввамаш тоссаденнад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллективаш г. Уферча, «Синтезспирт» завода болхлоштеи юкъе, Венгрерча Комаромски мехкдаьтта чакхдоахача предприяте къахьегамхоща. Шоай эггара безагIа бола хьаьший санна тIаэц химикашеи мехкдаьтта чакхдоахарашеи Урус - Мартанера кхаш леладераш. «Красный молот» завода коллектив дукхача шерашка яхь лелаеш я М. Гаджиева цIерагIча Махачкалински завода болхлоща. Шоайла доттагIал леладу Къулбаседа - ХIирийчен Пригородни Назрановский районий къахьегамхоша. Говзал лакхъяра, лакха хьокхамаш гойтара гIо ду цу дерригне, вошал чIоагIду.

«Пищемаш» яхача Аргунски завода коллективах интернациональни я ала мара йиш яц. ХIаьта керттердар дац предприяте цехашка болх беш 21 къаман викалаш: эрсий, нохчий, украинцаш, гIалгIай, болгараш, татараш, гIумкий, белорусаш, азербайджанцаш, кхыбараш хилар. Керттердар — дукхача къамех латта коллектив пролетарски вошала законех яхаш а болх беш а хилар да, хIаьта йIаьхий йоаца цун истори — халкъий ленински доттагIала дола къаьгга тешал. ХIанз завод латтача метте 20 шу хьалха яьсса моттиг яр. ХIаьта йизза бокъо а йолаш ала йиш я «Пищемаш» — Советски Союза дукхача республикай, краяй а областий а викалаша хьийгача къих хьахинна хIанзарча ханара предприяти. Цун проект оттаяьй городе Пензе. Завода цехашка болх беш я Урала, Казахстана, Армене, ГуржегIеи, Украина, Москван, Ленинграда машинашъераша арахийца станокаш.

Евлоева Зина, Халгуев ТIахIир, Евлоев Мувса — цу къоначча коммунистий, комсомольций цIераш шерра дIаяйзай ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе. Уж ба укх деношка хургйолча областной комсомольски конференце делегаташ. Дукха хургда цар дувца шоай хьамсарча коллективах, хIаьта укхаза а болх беш ма бий дукхача къамий викалаш. Мехка дукхача городашка дIаахарал совгIа, цун продукци дIаккоач доазол дехьарча мехкашка а. Венгре, Чехословаке, Польше, Монголе йовзаш а я из. Укхаза болх беш бола специалисташ Iомабаьб мехка дукхача городашка.

Кхыча республикашкара геттара дукха хIама хьатIадахь вайцига, хIаьта вайцигара мехка кхыча регионашка а доазол дехьарча мехкашка а дIакхухьийт Iалаьмате дукха маьхера продукци, товараш, оборудовани, тайп - тайпара станокаши прибораши.

КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленуме белгал ма даккхара, хIанз геттара лоархIаме да прогрессен дегIаахарен наькъагIа вай дIахьалхашкахьа ахара гIо деш йола интернациональни факторaш е ма йоагтIар кхетаяр, цар лоархIам Iалаьмате боккха болга хар. Цунца дувзаденна геттара лоархIаме да СССР халкъий интернациональнии къамани хьаштий цхьоагIол чIоагIъяра партийни организацей деррига низаш тIадерзадар, хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашдара коллективаш оарцагIъяхар. ТIаккха дукха дукхагIа хIамаш карагIдувргда вайна Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денна накъадолхаш.

Б. КОДЗОЕВ,
Нохч - ГIалгIай исторe, социологе, филологе института вокккхагIвола Iилман болхло, исторически Iилман кандидат.

Иттех шу да коммунист Алероев Хамзата Вознесенскерча газ чакхйоаккхача заводе вахтови автобуса шофер волаш болх бу. Цу юкъа цхьа ди хиннадац цо шийн декхар дизза кхоачаш ца деш. Болхлой сапаргIата доаккхаш цIена а сийрда а хул цо лоаллача ЛАЗа салон.

— Нахаца массаза велалавенна, безаме ва Хьамзат, — яхаш дувц шийн новкъостах завода болхлочо С. Бамбатова. — Дика хьож шийн автобусага.

Хьинаре къахьегарах дукхаза а сийлен грамоташ тийннай Хь. Алероевна, предприяте парткома член хержав из. ДикагIволча водителa сурт Сийлен улга тIа хьаьтехад.

СУРТА ТIА: Хь. Алероев.

Б. БАБХОЕВА сурт.

Мишта кхоачашду декхараш

ЯХЬЕ ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ ГIУЛАКХАШ

Мишта кхоачашдаьд «Назрановский» совхоза къахьегаштоца соахка шоаш тIаийца декхараш? Шера план 2200 йолаш хIара кхоабача Iаттагара 2400 килограмм шура яккха, планал совгIа дулх нийс проценти шура йиъ проценти пачхахьалкхенна дIаяла дош деннадар хьайбаш леладераша. ХIаьта хIара кхоабача Iаттагара 2685 килограмм шура яьккхай. ЛурчогIа яьккхачунца нийсйича из 161 килограмм дукхагIа я.

Пятилетка хьалхарча шера планагIа дIадала доагIар 600 тонн долаш, дулх дехкад 725 тонн. Долче, толаме кхоачашдаьд продукташ дукхагIа яхара республика хьалха латтача боахамий хьайбаш леладараша даь кхайкарал а.

Уж толамаш доахача къаьстта белгалбаьннаб доаркаш Наьсар - Кертерча фермера Темирханова Маржан, Сагова Марем, Аьлтий-Юртарча ферме — Плиева Райхьант, Султыгова Зина, Алимханова Нюра, Хаматханова Света, Мержоева Лида, Пхьилекъонгий - Юртарча фермера — Дзаурова Цазш, Салтамакова Хадишат, кхыбараш.

Эггара дукхагIа — хIара Iаттагара 4850 килограмм шура яьккхай Къахьегама Сийлен III степена ордени ВДНХ дошо медали лелаеча Темирханова Маржана. ШоллагIа моттиг яьккхай Къахьегама Цlеча Байракха орден еннача Сагова Марема, 4106 килограммага дIакхаьчай къахьегама ветеран. ХIаьта йиъ эзар килограммал дукхагIа шура яьккхай Плиева Райхьанта. Шоай шера планаш 150—180 процент кхоачашъяьй вокх доаркаша.

Детташ дола доахан кхоабаш кхо ферма я совхозе. Социалистически яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш, хIара кхоабача Iаттагара 3285 килограмм шура яьккхай Наьсар-Кертерчо.

— Укх шера из хьокхам 3500 килограммага дIатIакхоачабе уйла йолаш да тхо, — йоах ферма бригадира, «Нохч - ГIалгIай АССР юртбоахама заслуженни болхло» яха цIи лелаеча Лолахоев Бибердий Iасолта.

Хьинаре къахьийгад Iаьсий леладераша а. Динахьен буси хIара Iаса планал совгIа 100 грамм а кхы дукхагIа а дозал IотIадеттадолийт Ленинен Къахьегама Цlеча Байраккхен орденаш еннача Костоева Хьавас, Дудаева Дошос, Шатаева Мадината, Савосько Александра, Дудаев Рамзана.

Планал а тIаийцача декхарел а совгIа пачхахьалкхенна дулх дIадала аьттув баьннаб коллективни подряди хозрасчети юкъе а йоалаяь, хьайбаш интенсивно кхоабилга, вIаштIехьдаккхара совхоза кулгалхоша йоакхо ярах. Шийн низаща Сийна Кхера яхача моттиге шин корпус хьалъяьй совхозо дулха лаьрхIа доахан леладара. Доакъар дIадиллара, хий моладара, кхои нувхаши дIаяхара механизаци яьй цига.

Ферме къахьегача коллективашта юкъе белгалъяьннай Джугустов Бахьаудина кулгалду кхо болхло чувоадаш йола звено. 200 бежана Iуналду цо. Дорстаде хьаэцача хана 230—240 килограмм дозал дола бежан ялх бетта интенсивно кхаьбача 400 килограмм дозал долаш хул. Кхыча тайпара аьлча, хIара бежана дийнахьен буси 800—1000 грамм дозал IотIадеттадолийт Бахаудина звенос. Иштта цун а кхыча звеной а болхлоша дорстадаь хьайбаш да дулха лаьрхIа пачхахьалкхенна совхозо дIадахача шера дIачутийннараш. Иззал дозал долаш хилийта лерхI кулгалхоша дIахо йодача хана дIатергдараш.

Коллективни подрядагIа хьайбаш кхабар боахама боккха пайда хулаш гIулакх да. Специалисташа яьча расчетех, цхьа центнер дулх доаккхача дIадодар планал ялх процент лохагIа да.

Совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша эггара хьалха теркам тIабахийтаб къахьегача сага фактора лоархIам, лакхбара. Парткомей профкомей заседанешка могаяьчул тIехьагIа тIаэц болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьара условеш. Закон а хинна дIаэттад дийнахьа, декада, бетта даьча балхий итогаш елга, дикагIа къахьегараш морально а материально а белгалбоахилга, планаш кхоачаш ца ерашкара, къахьегама дисциплина телхаерашкара доагIар хьадехилга.

Наьсар - Кертерчен Аьлтий-Юртарчен фермашка хьалдаьд доккхий гIирсаш. Цига шоашта дика салаIа йиш йолаш ба доаркаш, скотникаш. Ала хIама доацаш болхлошта эшараш дика вIаштIехьдаьхад кхыча фермашка а.

Йоакхо ю бытовой, медицински, кхы тайпа цар хьашташ кхоачашдара. Иштта, шоай доалахьа хьайбаш дарашта доакъар яздаьд, ялат деннад, кIорей дахчен Iалашдеча новкъостал даьд. Вешта аьлча, совхоза кулгалхоща, парткомо, профкомо хадданза йоакхо ю наьха къахьегамцара безам совбаргбола гIулакхаш чакхдахара. Цу дерригача дикача хIамаша лакхбу, доаркай, скотникий, механизаторий, специалистий бехктокхам, хьахилийтай кхотаенна къахьегама коллективаш. Царна кулгалдеш ба йоккха балха опыт карерзаяь бола бригадираш Лолахоев Iасолта, Плиев Мовла, Аушев Дауд, Костоев Хаматхан, кхыбараш.

Бехк боаккхилга йоацаш шоай декхараш дика кхоачашду зоотехникаша, веттехникаша, осеменатораша. Йоккха болх опыт йолаш специалисташ ба уж а.

КПСС ЦК майски (1982 ш). апрельски (1985 ш.) Пленумий, КПСС XXVII съезда решенеша дIа ма деххара хьайбай боахам дегIабоагIилга сихдара, мехка Кхачан программа кхоачашъеча шурен дулхи дукхагIа даккхара, сага фактора лоархIам лакхбарал совгIа, чакхъяха езаш яр кхы тайпа мероприятеш а. Царех кертерчарех цаI — тешшаме йола доакъара база хьаяр. Цу гIулакхах а дика лоархIабу совхозе. ДукхагIа хулийт люцерна, рапс, хьажкIаш, кхы тайпа хьаьнеи дукхен доакъар луш йола культураш тIайола кхаш.

Кхо мехотряд вIашагIйолл доакъар кийчдара. Йол, доакъара свеклаш, ча планагIа хила доагIачул дукхагIа хьатIаденад фермашка. Цхьабакъда, йокъал а этта, хьажкIаш дика ца хьувкъарах, мел эша силос кийчъе аьттув баьннабац. Цхьабакъда, консерванташ а етташ кийчъяь силос дика юъ хьайбаша.

— ДIадахача шера хаоттам во хиннабале а, хьайбаш диза долаш Iангара даххал доакъар да тхога, — йоах совхоза директора Дударов Батыра.

КIал кIийле йолаш да цо яхар. Цхьа килограмм хиллал доакъар доадац фермашка пайда ца эцаш. Шин сменагIа болх беш я Наьсар-Кертерчен Аьлтий - Юртарчен фермашкара доакъари мужи кийчбу цехаш. Силос, ча, концентраташ, свеклаш, тух, дрожжеш, микродобавкаш, вIашагIа а эеш, царца кийчдаь доакъар цхьаккха хIама юхе ца юташ дIадуъ хьайбаша. Зоотехнически бокъонаша дIа ма деххара оттаьча рационах кхоаб цига зIамига а доккха а хьайбаш. Цудухьа тоаденна а да уж.

Цехови хьисапе леладу фермашка детташ дола доахан, шо-шоай къаьст-къаьстача клеткашка лоаттаду Iаьсий. Лоацца аьлча, Iилма-технически прогрессана, мехка кхыча областий, краяй хьалхалаттача боахамашка карагIдаьнна дика хIамаш хадданза шоай балха юкъекхувл совхоза кулгалхоша. Цу гIулакха чIоагIа сутара хиларах толамаш даха аьттув а боал цар.

Хадданза йоакхо ю цига дикача фух дола доахан дебадара. Кхыча областашкара нийца тIадоаладаьча шинарех хьахинна племенной доахан да Аьлтий - Юртарча ферме кхоабараш. ЦIеча фух доахан да Наьсар - Кертерча ферме дараш.

Цхьабакъда, 1979 шера денз изолятор лоархIаш я Пхьилекъонгий - Юртара ферма. Тайп - тайпара лазараш деттаденна доахан да цига леладераш. Укх шера уж дIа а даьха, цар когаметта шоаш хьалкхедаьча шинарех хьахинна доахан цига дIаоттаде лерхIаш ба совхоза кулгалхой.

ДIахо йодача хана кхыча областашкарен краяшкарен дукха ахча а телаш шинараш нийде лерхIаш бац уж. Дикача фух долча шинарех шоашта мел эша детташ дола доахан хьалкхедара Ачалкхе юкхе хьалъяьй шин корпус. ХIанз цига кхоабаш дола 400 цIеча фух дола шинар, искусственни осеменени а яь, карарча шера дахкаргдолаш да.

Совхоза хьайбаш леладерий балха юкъе кхоачамбоацараш дац, аьлча нийса хургдац. ЛурчоагIа кхедаьрел ворхI Iаса е цхьайтта процент гаргга дукхагIа дале а царех цаI да планагIа хила доагIараш 85 долаш хIара бIаь Iатта тIехьара 80 Iаса мара хьакъоастадаь ца хилар. Специалисташа яхачох, из нийсденнад цамогаш долча доаханах цхьадараш остдувлар бахьан долаш.

Йокъало чIоагIа низ баьбале а ялат, шекара свеклаш, баьцадаараш, коартолаш йохкара пятилетка хьалхарча шера планаш толаме кхоачашъяьй совхоза кхаш леладераша.

Хьалхара моттиг яьккхай № 5 йолча Абадиев Мохьмада кулгалдечо. 300 гектарах хIаране тIара 47 центнер хьажкIаш яьхай цун механизатораша, планагIа яха йоагIараш 26,6 центнер йолаш. ХIаьта къаьстта хьинаре къахьийгад Октябрьски Революцеи Къахьегама Цlеча Байракхен орденаш лелаеча Оздоев Хьамзата, Тумгоев Зяудина, Бабатиев Хьажмурада, кхыбараша.

Коартолаш кхееча толам баьккхаб Беков Махьмадгире кулгалдеча № 4 йолча бригадо. ПланагIа яха йоагIараш 130 центнер йолаш хIара гектара тIара 200 центнер коартолаш яьхай цун болхлоша.

Эггара хьинаре къахьийгад Хочубаров Хьадиси Оздоев Бийсолтеи керте латтача звеноша.

Шекара свеклаш хьалкхеечен пачхахьалкхенна дIалучен эггара беркатегIа къахьийгад Эгиев Хьусена кулгалдеча № 2 йолча бригадерча болхлоша. ПланагIа яха йоагIараш 250 центнер йолаш, хIара гектара тIара 320 центнер чуенай цар уж.

Интенсивни индустриальни технологеша дIа ма деххара культураш хьалкхеярах Iилмана карагIдаьнна рехи хьалхалаттарий опытахи ма боагIара пайда эцарах низ дIакхаьчаб, лаьттанен хьайбайн продукташ алсам а йоахаш, планаши тIаийца социалистически декхараши толаме кхоачашде.

Юкхьанца яьча расчеташа хьахьокх, дIадахача шера 300 эзар сом пайда баь хилар. 1985 шера хиннача итогаща нийсбича из 248 эзар сом дукхагIа ба.

Иштта чакхдаьккхад «Назрановский» совхоза къахьегамхоша пятилетка хьалхара шу. Кхы а хьинарегIа къахьега лерхI карарча шера.

КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева эргалонехь парте кадрови политикахи яьча доклада тезисаш тIа аьннад: «Керттера лоархIам бар да производствера демократи дегIаихувлар, бокъонца дола шбашка доалдайтара хьисапаш лерраI юкъедоаладар. Шийн предприяте бокъонца вола да ше хилар хIара къахьегамхочо кхетадергдолаш хилийтара дола хьалаш, къахьегама коллективай производствои вахари вIаштIехьдаккхара юкъекхувла еза иштта йола формаш».

Цу дешаша дIа ма деххара, кхаши хьайбаши леладерий балхаш вIаштIехьдаьхад совхоза кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша. Шоаех бокъонца бола дай а хеташ деташ гIоздаьнна къахьегаш ба уж.

Фу деш ба совхоза болхлой укх деношка?

Кхашка органически удобренеш ехкаш, трактораш, автомобилаш, кхы тайпа юртбоахама техника тоаеш, агродешар Iомадеш, кхы тIа эшараш деш ба механизатораш. Ала хIама доацаш дика кийчо яьй цар бIаьсти шоаш дергдолча балхашта.

Доахан толаме Iангара доахаш боахк хьайбаш леладераш. ХIара дийнахьа дукхагIа хулаш йоагIа молзаводе цар дIакхухьийта шура. ДIадахача шера укх деношка дIалуш хинначунца нийсйича из 7—8 центнер дукхагIа я.

Джугустов Бахьаудина звенос дорстадаь 100 бежан дIаденнад пачхахьалкхенна 14 январе юкъера лаьрхIача хIаране дозал 400 килограмм а йолаш. ЦхьоалагIа квартал чакхъялалехьа кхы массехк бIаь бежан дIадала лерхIаш ба. Хьалхарча кхаь бетта 160 тонн дулхи 680 тонн шурен пачхахьалкхенна дIаяла езаш ба совхоза болхлой.

— Хьайбай продукташ йохкара шин бетта план КПСС XXVII съезд хьайийлла шу дузача дийнахьа кхоачашъе дош деннад фермай коллективаша. ХIаьта квартала планал совгIа 20 тонн шурен 40 тонн дулхи дIадала лерхIаш ба тха доаркаш, скотникаш, специалисташ, — йоах совхоза директора Дударов Батыра.

С. АУШЕВ.

Вай лоалахой болча

КХАШТА ХИЙ ХУРГДА

Къулбаседа Кавказа эггара йоккхагIйола гидрогIишло — Терско-Малкински водохранилище хьае болабеннаб «Севосетинводстрой» «Каббалкводстрой» управленей къахьегамхой. ДIадахача шерашка шоайла социалистически яхь лелаеш хьабаьхкаб уж. хIанз цхьан йоккхача объекте вIашагIкхийттаб.

Хьаде дезаш Iалаьмате дукха балхаш да, арадаккха деза эзараш тоннаш лаьтта, лардаш ехна чIоагIде деза хургболча Iаман бердаш, Тийрка тIара хьатIадоаладе деза канал. Цу дерригача балхий мах — 300 миллион сом. Из лоархIаме объект чакхъяларга хьежаш ба лоаллаха ядача шин республика кхаш леладераш. Духхьал Моздокски районе цо аьттув лурга 10 эзар гектара тIа хий дилла. ХIаьта из — эзараш тоннаш ялат, баьцадаараш, сом.

Шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхета а деш, хьинаре дIаболабаьб гIишлонхоша болх, хIанзле чакхдаьхад 1,5 миллион сома маьха балхаш. Из планал тоъал дукхагIа да.

«Севосетинводстрой» управлене кулгалхочо Ю. Овчаренкос дувц дикагIболча къахьегамхоех. Уж ба дукхача шерашка милнораце болх беш хьабоагIа бригадир П. Иванов, бульдозерист Г. Медведев, экскаватора машинист В. Булгаков, кхыбараш. Шоаш Iоаль опыт камаьрша дIалу цар къоначарна. Дукхача хана денз къахьегаш ва укхаза шоферсварщик Е. Шербаков, цо цахаддаш тIахьожам лоаттабу ерригa механизмаш болх беш хилийтара. ГIишлонхой балха боккха лоархIам болаш да из.

Соахка социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара кара гела ЦIе байракх еннай «Севосетинводстрой» управленена, из районни Сийлен улга тIа яьккхай. ХIанз лоархIаме декхар кхоачашдеш йолча хана, цун коллектив республике дикагIчарех цаI а хинна дIаэттай. Хьинаре къахьегаш кердача толамашка ялар — иштта я цун лозунг.

«Социалистическая Осетия».

СОВГIАТ ДЕЛАР

Дукха ха йоалдаш Советски Машара фонде торжественни заседани хилар. Цига Дагестански машар лорабара комитета председатела, халкъа поэтессана Алиева Фазуйна «Машар чIоагIбарах» яха дошо медаль дIаелар.

Деза совгIат дIалуш фонда правлене председатела А. Карпова белгалдаьккхар поэтессас машар лорабара балха хьинаре дакъа лоацилга, боккха кхетам балара болх белга.

Дог тохаденна хьанийцар Алиева Фазус деза совгIат. ДIайха баркал аьлар шийн балха иштта боккха мах баьча партена, дIахо йодача хана а цу хьакъехьа кIаьд ца луш къахьега дош делар.

— Бер санна боча да вайна лаьтта, — аьлар цо. — Боабайта йиш яц цун сатем атомни герзашка. Цу даьхъе сайх тийша дар кхы мел долчул хьалхагIа де хьонаргъя.

«Машар чIоагIбарах» яха медаль тела йоалаьи 1984 шера денз. Из лу къахьегама коллективашта, творчески союзашта, общественни организацешта, къаьсттача наха. Дагестански поэтессана енначун номер ткъаь барайтталагIа я.

«Дагестанская правда».

ИРАЗ

Исьегансу яхача юрта моллагIчунга хатта, мичахьа бах ШкежевгIар, аьнна — цIа а хьахьокхаргда шуга, шоашта мел хов дика дош а аргда. Цу боккхача дезало шоай сий даьккхар шоайла бартболаш хиларца, къахьегам дукхабезарца, дог-цIена, гIулакхаца, камаьрша хиларца. Боккхача дезала дог да — нана Тамара.

Ткъаь шийтта шу да из укх тхов кIал ена. МоллагIа хIама ха, низ ца къовсаш хьадора, цхьаккха балхах дог эккхацар. ТIем тIара цIа ца венача советски тIемахочун йоI дика сесаг а нана а хилар.

Хьахилар шийн бераш. Деша, даьхенна гIулакх де, къахьега ховш нах хиннаб парех. Наьна ираз совдаьккхад цар.

— Са ираз кхы а доккхагIа хургда, — йоах нанас, — дунен тIа кхы тIом хургбац, аьнна, адамаша паргIата садоаккхе. ЧIоагIа хьеж со цу денга.

«Кабардино-Балкарская правда».

ХIаране уйла йича...

Сийлахьча Октябра 70 дузаш пятилетка шин шера кхоачашъяра шийн мел дола низаш оарцагIдаьха къахьегаш я «Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагIа номер кхоъ йолча гIишлонмонтажни управлене коллектив. ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шера планах из лоархIайир 17 октябре. ХIаьта шу чакхдалале планал совгIа 2 миллион сома маьха балхаш дир цо, дикка лохдир царга дIадодар.

ХIанз управлене къахьегамхой болх беш ба Макат-Къулбаседа Кавказ яха газопровод юллаш. Цу объекта мах 22 миллион сом ба. Укх шера йистеяккха езаш я из.

Управлене йолча нийс бригадах 6 бригадни подрядагIа къахьегаш я. ХIаьта цу тайпара эггара хьалха болх бе йолаеннарех я Къахьегама Сийлен шин орден лелаеча Ажигов Беслана бригада.

Цул тIехьагIа кердача хьисапе къахьега йолаелар Петрикова бригада. Цхьацца бараш шеко йолаш хиннабале а, цу коллективера саг дIаваьнна моттиг хилanзар. ХIана аьлча, Ажигова бригадера гIулакхаш тоаденналга гуш дар царна. Цхьа шин шу даьлча подрядах беркат доалилга кхетадича кхыча бригадашкара хьалха дIабаьнна хиннараш а юхабаьхкар.

Подрядни хьисапе болх беча бригадашка шерра пайда эц къахьегаме хIаране лоацача даькъа коэффициентага хьежжа алапи а премн а луш. Хьалхаг Iа сварочни балхаш ца хилча киса кулгаш тросварщик. ХIаьта хIанз цо а дехке дIаоттар электросварщик. ХIаьта хIана цо цхьанне а хьалхадаккха ца дезаш эшаш моттиг хилча кхыдола балхаш ду. ХIара болхлочун массехк говзал я. Бригадира а коллективерча моллагIчоа а шоай тIаьръюкъе санна гуш ва хIаравар, цо беш бола болх. Нагахьа санна болхлочо кхычар санна къа ца хьеге новкъосташа юхь-духьала дIаоал цунга гIулакх ишта чакхдаргдоацилга. Цул тIехьагIа шийн оамал цо ца хувце из бригадера дIавоаккх. Цхьабакъда, тIеххьарча хана цу тайпара нах кIезигагIа нийслу. Хьалха ледара болх беш, прогулаш еш, къахьегамен производственнии дисциплина каст-каста телхаеш хиннараш тахан дикагIа болча производственникашта нийсса къахьегаш ба.

Подрядни хьисапе болх беча бригаде техника а, производственни механизмаш а цхьацца говзанча тIачIоагIъяь я. Царна эшэшача хама ремонт а еш, ма эшшара Iунал деш хилча царех хьабоала пайда боккха болга дика кхетаду наха

— Шийн доалахьа массехк миллион сом мах бола тайптайпара техника йолча тха главке яц еха сварочни агрегат тоае йиш йола база, — яхаш дувц новкъоста Тарамова, — бакъда тха трассашца болх беча говзанчаша шоаш тоаю уж. ХIаьта цунах тхона доккха беркат а доал.

Нагахьа санна шоай доалахьарча низашца соахка управлене даь балхаш 17 миллион сома маьха хиннадале, царех подрядни хьисапе болх баьча бригадаша 14 миллион сома маьха дараш дир, е управлене даьча дерригача балхех 85 процент дараш. Цу цифрашка хьежача гуш да кердача хьисапе къахьегалга мел пайданегIа да.

Цхьаькха а да кердача хьисапе къахьегаш хилча чIоагIа лоархIам болаш. Масала, шоаш хьалъеш йола объект ханал хьалха йистеяьккхача, материалаш, бийдал кхойича, техниках бизза пайда ийцача наха преми лу. Болхлочоа а пачхахьалкхенна а доккха беркат доал подрядах.

Дуккхача хана денз управлене дика къахьегаш хиларца белгальяьнна я Ажигов, Селеванов, Туликов, Кузеванов керте латта бригадаш. Къаьстта дувца деза подрядни хьисапе ерригача управлене а эггара хьалха болх бе йолаеннача Ажигов Беслана бригадах. Дика коллектив я из. Массехк къамах бола нах чубоагIа бригадана. Царех ба эрсе Шпак, гIалгIа Ажигов Мухьмад, нохчо Магомадов Лема, кхыбараш. Царех хIаране коллективе къахьега дукха шераш да. Массехк балха говзал карaерзаяьй вай цIераш яьхача наха. Шпака слесара, монтажника, резчика балхаш де хов, Магомадова газоэлектросварщика, полуавтоматчика, монтажника балхаш де хов.

КхоалагIча СМУ коллектива карагIдувлараш доккхий хIамаш да. ХIаьта даьчох тоъам хинна Iе дагаяц из. Соахкарчул 2 миллион сома маьха дукхагIа балхаш де лаьрхIад управлене коллективо укх шера. Укх шера шоаш тIаийцача социалистически декхараш тIа СМУ къахьегамхоша лаьрхIал март бетта денз ерригa шоай организаци коллективни подряда тIа яккха.

Х. ТАРАМОВ.

Халкъа тІахьожам

Назрановски ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача завода бригадаша, участкаша доккхий социалистически декхараш тІаийцад Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цІейна сийленца накъаяхара. Уж толамца кхоачашдара шерра яхь йоаржаьча дукхача бригадаша бизза пайда ийбу шоай таронехи кхоачамехи. Царна юкъе а дахи яхье хьалха латташ хьайоагІачарех цаІ я Батакиева Зинас кулгалду комсомольско-кагирхой комплексни бригада. Шоай цехерча бригадашта юкъе хьалхара моттиг яьккха ца Іеш, шийца яхь лелаеш йолча грозненски «Электроприбор» заводерча бригадашка а совле яккхийтац цо. Духхьал овсаре къа а хьегаш, хІара сменагІа нормаш 105—110 процент кхоачашъеш хиларца йоахаш яц бригадерча болхлоша йоаха коталонаш. Цхьаккха тайпа брак хилийтац цар шоаш кийчъеча продукцена юкъе. Цудухьа цар кийтъяь ИЭ-Э703 яха заточни машинаш дика лоархІаш я. Къахьегамен производственни дисциплина телхаелга цІендениз дІадаьннад укхазара.

Ши-шегІа хьахулаш дац производственни хьокхамаш. ХІара дийнахьа шоаш баьча балха итогаш а еш, тахан шоаш балха тІа баьккха толам кхоана норма хилийта гІерташ къовсам лоаттабу бригада машинашъераша. Бригадира дика вІаштІехьбаьккхаб болхлой къахьегами царна юкъера социалистически яхь. Балха ханахи производственни мощностехи бизза пайда ийбу бригада коллективо. Цудухьа бІубенна къахьегаш дІадоладаьд цо ер керда шу а.

Ше керте латтача коллектива болх тІа-тІа тоабара бригадира Батакиева Зинас ког гІортолга а еш, хьинаре къахьегаш болхлой кІезига бац цига. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш, слесараш - сборщикаш Барахоева Люба, Бекова Лейла, сварщик Измайлов Къурейш, токарь, халкъа тІахьожама группа член Балкоев Дауд. Цар массане а шоай сменни нормаш 115—120 процент кхоачашъю. Овсаре къахьегарал совгІа цар хьаль продукци цкъа дІаелча юха ца ерзаеш дІайохийт.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) слесарь - сборщик Л. Барахоева, сварщик Къ. Измайлов, слесарь - сборщик Л. Бекова, токарь Д. Балкоев.

И. ПЛИЕВА сурт.

• ДикагІйола опыт — массанена

ЭРГАЛОНАША НИЗ СОВБОАХ

«Учети тІахьожами — из да вай керттера экономически декхар».

В. И. ЛЕНИН.

Вай республике дикагІчарех лоархІача предприяте — «Автоспецоборудование» яхача опытни завода халкъа тІахьожамхоша дукха болх бу. ДикагІболча активисташа майрра къовсам лоаттабу порядок, дисциплина телхаерашца, доал ца хиларца. Кердадар шоай заводе юкъедахьа, эргалонаш елга сихде гІерт уж. Цар балха керттера лостам — пачхьалкхен план кхоачашъяра, продукци дикагІа хилийтара, социальни проблемаш кхоачашъяра тІахьожам лоаттабар.

А. Губске кулгал а деш, халкъа тІахьожама керттерча группа комиссе депутатски группаца цхьана техкар соахка заводо март бетта план цхьан хьокхамах мара кхоачаш хІана яьяц. Цу гІулакха бехке яр дуккха подразделенеш, бакъда, къаьстта «белгалъяьлар» №№ 4, 6 йола цехаш.

Из нийсделар диспетчерски служба болх лерттІа вІаштІехьбаьккха ца хиларах: тийнна хиннаяц хІара дийнахьа заданеш, деталаш лелара учет нийсса хиннаяц, бутт кхоачалуш мара складе дІачутийннаяц кийча продукци. Деталаши комплектующи изделеши дІалулга тІехьадаьнна хиннадале а, бетта программа кхоачашъе карагІдаргдолаш хиннад, нагахьа санна цеха кулгалхоша цу гІулакха коллектив оарцагІаьккха хиннаяларе. Масала, кхыдар ца дой а, халкъа эша товараш хьадара кийчъяьча деталашта басар хьакха мегаргдар, хІана аьлча бизза ах бетта цехе ма льдайий уж.

Цу хана № 4 йолча цехо кхоачашъянзар керда П-112, П-142 яха подъемникаш арахецара план. ЦІаьхха нийсденна хІама дацар из, хІана аьлча хьалхагІе а кийчбенна хиннабац керда продукци арахецара: пайдана хиннаяц керттерча технолога службас кийчъяь оснастка, технологи. Эсала кхоачашдаьд шоашта тІадилла гІулакх материально-технически Іалашон службас а. Ханнахьа хьаена хиннаяц заводе турбаш, кхыйола материалаш, хІьта электромонтажни балхашта лаьрхІа комплектующи яраш, брак йолаш а хиннай.

Халкъа тІахьожамхоша гучадаьхар производства гІулакхашта директора заместитель волча коммуниста Г. Габараева балха тІа цІенхашттара кхоачамбоацараш. Цунна мегадац цу хана нийсденнача халача хьале нийсса никъ лаха. Из дош тахка а техка, комиссе членаша дІачуделар завода парткоме. Дукха ха ялалехьа хиннача парткома заседане тохкам баьчул тІехьагІа гучадаьккхарех хоам бир А. Губске. Завода керттерча инженера Р. Немухина ши кІира ха елар кхоачамбоацараш дІадахара. Бехктокхаме эзар предприяте болх тІехьабисара бехке бола гІулакхаш тІара нах.

Парте хьалхашка оттадаьд экономика сихагІа дегІайоалаяра декхар. Из кхоачашдеча чІоагІа лоархІаме да долаш долчун кхом бар. Цудухьа завода хІара участке, цехе чІоагІа терко ю цу деша. Цига хьинаре дакъа лоац дозорнеша. Масала, дІадахача шера керттерча группа плана тІа латтар хьдда пункт: «Тохнам бе металлаш кхыча материалаштей учет мишта ю, уж лоаттаяра, уж дІаахийтара нормаш телхайой хьажа». ХІьта из кхоачаш а йир.

ГІулакх дизза хьабеделлар кхом баран хьурмат даран йолча секторо. Массаза а санна, из хьаллаьцар халкъа тІахьожама группашеи постащеи. Цига гучадаьккхар массехк кхоачамбоацар. Эггара хьалха бІарг тІаэттар фу дар? Цехашка метталл кходара яхь я яьржа, хІьта токараш стружкаша къайлабаьхаб, ала мегаргда. ЭгІа а магІа а станокашта гопахьа доаьча меттала гувнаш латт. Фуд бахьан? ТІехьагІа хьагучадоал технологегІа йоагІача диаметрагІа хила езача турбах а йоацаш, бутув аьпкках уж заготовкаш йолга. Цудухьа йоккхагІйолча диаметрах Іургаш даха дезаш хинбаб токараш. Долче, дукхагІдола металл отходашка дІадодаш хиннад. ХІьта ха? Из а йоагІачул дукхагІа йоае ма йийзайий, цул совгІа болх лошта кхы тІа алапи тела а дийзад.

Тохкамо хьагучадаьхараш дийцар халкъа тІахьожама керттерча группа заседане. Зехьа доадаь металл лаьрхІа а лаьрхІа, дозорнеша хьадийхар завода директора заместителя В. Серебряковеи № 3 йолча цеха начальника Б. Бредихинеи, токараштa технологега хьежжа дола металл лоаттадергдолаш материально-технически Іалашон отдела болх тоабелга.

Цу тайпара, халкъа тІахьожама керттерча группас предприяте производственни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хилар тешалдеш дола масалаш кхы а дукха дз. ЧІоагІа лоархІаме дош да — завод Іанга кийчъяр. Соахка сентябрь бетта шин кІира цехови группаша техкар предприяте хІара участок, соцкультбыта объекташ Іанга мишта кийчъяй. Август бетта даь хила деза дукха хІама кхоачаш ца даьлга гуча а даьккха, йоккхача рейдови бригада членаша оарц даьккхар. Хин Іалашо, канализацена, отопительни системашта ремонт, чакхъяккха езаш яр, тоаде дезаш дар ладар чуухаш лаьтта тховнаш, еха калорифераш. Помещенешка де дезар фуд, маца де деза белгал а доаккхаш, рейда материалаш дІаяхьийтар цеха начальникашка. Кхоачамбоацараш дІадаха деза ха оттайир. Цу хьакъехьа даьчун цехий кулгалхоша халкъа тІахьожама керттерча группа заседане отчеташ лургйола ди белгалдаьккхар. Отчеташ йир завода керттерча механика В. Сомойленкос, керттерча энергетика Г. Курмоярова, ремонтно - гІишлон участка начальника декхараш кхоачашдеча А. Вартаняна, № 3 йолча цеха начальника В. Бредихина, № 6 йолча цеха начальника А. Хаутиева.

Халкъа тІахьожама керттерча группо терко ца еш цхьа хоам, цхьа жалоба йиттац. Цо аьннар лоархІаш да, хІана аьлча завода коллектива хов мел къахьдале а бакъдар хьагучадоаккхарг долга. Цунга дІаІемаб критикана кІал нийслураш. Цудухьа шоашта бехк баккхарах эгІаз а ца ухаш, нийсдалийта кхоачамбоацараш, гІалаташ ма могга сихагІа дІадаха хьож уж.

Дика барт ба завода администрацена, партийни организаценеи халкъа тІахьожама керттерча группанеи юкъе. Вешта хила а йиш яц, хІана аьлча массане а никъ цаІ ма бий — мехка эшаш йола продукци дукхагІеи дикагІеи арахецар, из хьаярга дІадодар кІезигдар.

Белгалдаккха доагІа, завода халкъа тІахьожама керттерча группа предприяте балха тІахьожам лоаттабара дешашта планировани яь а ца Іеш, хІара дешах лаьца хургболча тохкамах доакъашхоща хьалхагІа совещанеш елга. Комиссе хІара члена памятка оттаю. Хургйолча рейда хьалхашка латта декхараш дикагІа довзаш ме хул лакхагІа хургья тохкамий эффективность а. Из укхаза кхетаду. Керттерча группо, цун бюрос ший балха тІа шерра пайду ийбу методически разработкех. Рейдови бригадашта, комиссешта керте увттабу йоккха опыт йола халкъа тІахьожамхой. ХІана аьлча, кхоачамбоацараш ма дарра хьагучадахарал совгІа, царна хов уж дІадахара нийсагІдола наькъаш белгалдаха а.

Къаьстача халкъа тІахьожамхоша, цехови группаша, постай председателаша, шоай общественни декхараш кхоачашдарах йолча отчеташка ладувгІ. Масала, керттерча группа цхьан собране ладийгІар № 4 йолча цеха халкъа тІахьожама цехови группа председатела балха отчетага. Иштта шоаш беча балхах отчеташ йир цехови группай председателаша Лососинова си, Кравецеи, кхычар.

ЧІоагІа теркам тІабохийт керттерча группо дозорней дешара, парткома заседанешка чІоагІбу пропагандисташ, лакхача идейно-теоретически организационнии боарам тІа чакхйоах школе ю занятеш, занятешка ухарашта учет ю журнал леладу.

Завода кулгалхоша ханханнахьа белгалбоах принципиальнегІа, дикагІбола халкъа тІахьожамхой. Масала, дІадахача шера белгалваьккхар 28 халкъа тІахьожамхо, берригнех кхоалагІа дакъа.

Продукци арахецара, из маьхалъяккхара, договорни декхараш кхоачашдара пятилетка хьалхарча шера план кхоачашйир завода коллективо. Кхоьый 368 тонн металлопрокат, электроэнерги — 256 эзар киловатт-сахьат, йовхала энерги — 300 гигакалори. Цу толамех доккха дакъа доал предприятерча халкъа тІахьожамхой. Из иштта хиларах дола цхьаькха цхьа тешал — сийлен грамоташцеи ахчан премещеи дозорнеш белгалбоахаш завода директора дукха ха йоацаш теха керда приказ.

Завод хІанз болх бе йоланнай доал дара кердача хьалашка. Долче, кхоачамбоацаращца машар беш боацача халкъа тІахьожамхой гІулакхаш кхы а дукхагІа хиннад. ХІьта уж дерригаш кердача тайпара леладе дезаш а да.

Л. ДМИТРИЕВА.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ТІАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

Нохч - ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама комитета соцам тІа белгалдоаккх, МагІалбика района совхозашка юртбоахама техника лораечеи 1987 шера кхашка болх бара кийчъечеи цІенхашттта кхоачамбоацараш хилар.

Района боахамашка, правилаш телха а еш, дІаотталый 550 юртбоахама машин е ерригача машинех кхоалагІа дакъа, царца ялат чуэца 60 комбайн а йолаш. Лаьттахи кхыча нувхехи цІенъяьяц техника. Машиний болх беш йолча оатхалашта мукхъюаргйоацаш даьтта хьекха дац, двигателаш дІаоттадаьдац. Ерригa машинаш кІалха кІийле а яь дІаоттаьяц, ялат чуэцача комбайний бункерашка соахкара нувхаш я. Масала, Горьке цІерагІча совхозе ГОСТ-а правилаш толхаеш дІаоттаяй 150 машин, царех ялат чуэца 15 комбайн а йолаш. «Малгобекский» совхозе 135 машин, царех ялат чуэца 19 комбайн а йолаш.

ДукхагІча совхозашка дац машинаш лоаттаю ковнаш, къайла помещенеш, майдаш.

Юртбоахама техникана ремонт елга мела лел «Малгобекский», «Алханчуртский» совхозашка. Цига мастерскеш ханнахьа кийчъяьяцар ремонт яра. Цхьайолча совхозашка производственни помещенеш ца хиларах ремонт ара ю.

10 январь тІакхоачаш тоаяь яланза 25 процент тракторaш, 21 процент грузовой автомобилаш, кхыйола техника а яр.

1987 шера 1 январь тІакхоачаш 76 процент мара тоаяь яьннаяцар уж, «Луч» яхача совхозе — 25 проценти, «Кавказ», «Алханчуртский» яхача совхозашка — 50 проценти.

Техника дика тоаяц. Масала, «Алханчуртский» совхозе йиъла гІча квартале тоаяьча тракторехи кхыча техникахи 15 процент яраш доккхий сакхаташ доахкаш хилар. Горьке цІерагІча совхозе тоаяьча машинехи двигателехи 17 процент сакхаташ долаш хилар.

Техникана ремонт яра балхаш эсала леладарах НГІАССР халкъа тІахьожама комитето выговор йир МагІалбика РАПО керттерча инженера С. Картоевна.

МОТТИГАШКАРА ХОАМАШ

ПРИПИСКАШ ЯРАХ — БЕХКТОКХАМЕ

Сунженски района халкъа тІахьожама комитете кхаьчар Сунженски ПУЖКХ водителагара И. Красновгара жалоба. Цо хоам бора, шоай боахаме спецавтомашинаш тІахьожам боацаш лелаю, телхаю къахьегамеи финансовии дисциплина, припискаш еш моттигаш я, яхаш. Техкача гучадаьлар водителa дувцар бакъхиннилга. ПУЖКХ машинаш болх беш хиннай Орджоникидзевски ДРСУ Ассинская — Ачхой - Мартан яхача керда никъ буллача. Бакъда, царна бухгалтере хьаяздаьча документах уж цІенол дІакхухьаш лийннай.

Мичахьара, мел из дІакхихьай шийна ца ховшше, ПУЖКХ водителаша цІи яьккха болх дІа а язбеш, контрольни листашта кІал култ яздаьд ДРСУ склада заведующе М. Евлоевас. Масала, 22-ча августе хьаяздаьча контрольни листа тІа № 3 йолча юкъерча школера 60 кубометр цІенол дІайихьай, аьнна яздаьд, 40 кубометра приписка а еш, 27-ча августе оттадаьча контрольни листа тІа а.

Гучадаьккхад Сунженски райпо хьежаяьча спецавтомашинех а харцахьа пайда ийбаьлга.

Спецавтомашинашта тІахьожам ца хиларах, запасной оатхалаш харцахьа тІера дІаяхарах жилищно - коммунальни боахама управлене начальника А. Мальцевна чІоаггІа бехк баьб. Халкъа тІахьожама комитето цунна тІадиллад припискаш яйтарах саночистка мастер М. Бугаев гІулакха тІара дІаваккхара дош къоастаде.

КАЬХАТАШ ТІА — КЕГАР

«Грознефтеоргсинтез» объединене халкъа тІахьожама комитета заседане хьежар В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода халкъа эша товараш арахецара планаши заданеши мишта кхоачашъю.

Тохкам баьчул тІехьагІа гучадаьлар халкъа уж арахецача участко укхаза хьаю растворителаш йохкара план каст - кастта кхоачаш ца елга. Дозорнеша гучадаьккхар 47 эзар сома маьха продукци складашкеи коаи латташ хилар. Из укхазара дІаяхьа автокомбинато контейнераш ханнахьа ца лоаттаярах кхоачашъяьяц продукци пачхьалкхенга йохкара план. Цу гІулакха эггара хьалха бехке ба объединене сбыта отдела болхлой. Цар ханнахьа тийннаяц контейнераш эш аьнна заявкаш, харцахьа кийчдеш хиннад продукци дІаяхьара документаци. Каьхаташца цар кегар лелабарах, болх тоабара иннициатива ца хиларах складашка дукха Іайнай кийча продукци. гІод такха дийзад. ГІулакх иштта нийсдаларах боккха бехк тІабуж контейнераш лоаттаяра шоай договорни декхараш телхадеча автокомбината коллективана. Цу гІулакха оарцагІваьннавац цу дешашта бехктокхаме вола завода директора заместитель А. Алексеев.

Объединени халкъа тІахьожама комитето декхарийла бир цу гІулакхашта бехке бола кулгалхой кхоачамбоацараш йиллача хана дІадаха.

ЗЕ ДУ БАХЬАН

Подъездной наькъашка вагонаша простояш ярах дукха зе хулар Гудермесски машинаькъа станцена. Цу дешо садуаш бар предприяте халкъа тІахьожама керттерча группа членаш. Цудухьа цар лаьрхІар зенаш хулийтача бахьанашта духтІабовла. Товарни коарча приемосдатчикаша увттадаьча документашка хьежача гучадаьлар простояш елга лечкъадеш хиннилга.

Халкъа тІахьожама группа кийчъяьча материалех станце оперативни совещани йир. ВоккхагІволча приемосдатчика А. Бачаевнеи приемосдатчика Т. Ушаковаиеи выговораш йир. Предприятена даь зе кІезиг - дукха юхаметтаоттадеш царна бетта доагІа алапеш соцадир. Мовхьаш тІадоттачеи Іодоахачеи цеха начальника А. Гагарина приемосдатчикий балха тІахьожам ца лоаттабарах выговор яьй. Станци начальника заместитела А. Саламовх бехк баьккхар.

ХУВЦАМАШ ХИННАД

Грознерча фабрика - кухне арахеца продукци вайна хІара дийнахьа гуш я тикашка, буфеташка, ара латтача лотокашка. Корт бохабу маларца лира къовсам болабеннача хана денз шерлуш латт алкоголь йоацача цеха ассортимент. Мерза хий, сокаш, кхыдараш хІанз дукхагІа а дикагІа а хила езидга кхетадеш ба фабрика болхлой.

Цудухьа, ерригача участкашка автоматизаци яра, дукха къахьет администраце. Болх бе йолаялийтай автоматически линеш, цхьацца механизмаш.

Бакъда, де дезаш дисар а дукха да. Цхьайолча участкай технологи къаьна я, оборудовани тишъеннай.

Волаш ва «несун» яха саг а. Хьалха санна дика дац цун вахар, готваьв из халкъа тІахьожамхоша, фабрика хьаьхоша. ХІьта а наггахьа кайоал цун а...

Масала, 7-ча январе новкъостий суда хьалхашка эттар цу фабрика болхлой Сонаева, Магомадова. Къоал даьрашка доаггІар дІааьлар болхлоша, шоай коллективана юкъера уж ши саг дІаеаьккхар...

Пхийтта шу да Мальсагова Аллас цу предприяте къахьега. Москвера кооперативни институт яьккхай. ХІанз производственно - технологически лабораторена кулгалдеш я из. 1983-ча шера новкъосташа халкъа тІахьожама группа председателалла хержар Алла. Из декхар кхоачашдеш дика гучаялар Мальсагова Аллай оамалаш: сабар, эздел, нахаца къамаьл дувца а уж тешабе а хар.

— Тха группа керттердар хІама лочкъаеш вола саг хьалацар дац, из цо дергдоацаш кхетам балар да, — йоах Аллас. — Из кхетадеш ба тха халкъа тІахьожама комитете херца нах. Царех дикагІа бараш коммунисташ Вацуева Роза, — пирожкови цехера болхло, Албогачиев Мухьмад — экспедитор, парте йоаца Тырновчук Антонина Николаевна. Каст-кастта беседаш ю оаха, лекцеш еш коллективе. Къахьегама а технологически а дисциплина мишта латт хьожаш рейдаш чакхйоах. Эггара тІехьа баьча, цу тайпарча тохкамо хьахьекхар цхьабола болхлой ханнахьа балха хьа ца ухилга. Иттнел совгІа сага общественни бехк бир. Иштта цхьацца гІалаташ гучадаьлар тхона вневедомственни охрана отдела болхлошца цхьана рейд еча хана а. Фабрика коа нийсбелар цига балха боаца нах. Из хул пропускной система лерттІа ца хиларах. Укх деношка хьакхаьчай тха заказагІа хьаяь пропускаш. Уж болхлошта хьаязъеш а дІателаш а да тхо. ХІанз аттагІа хургба тха пропускной система болх.

Халкъа тІахьожама керттера группа болх тоабаларца дувзаденна да фабрика-кухне коа хулаш латта хувцамаш, хьаеш латт керда проходной. Цу чу хургья совленна йола хІама Іойилла моттиг, арара тІавеначоа салаІа, шийна эшача сагага хьежа цІа. Из проходной ю халкъа тІахьожамхой дехар кхоачаш а деш.

Дукха гІулакхаш карагІдаьннад халкъа тІахьожамхошта. Ши рейд яьй цар продукце дикалга хьожаш, планови заданеш кхоачашъяра тІахьожам лоаттабу, кхыдола гІулакхаш чакхдоах.

Фабрика-кухня йолча коа кхы а ши организаци я. Уж я: торгово - закупочни база складии «Ремстройгруппа» яха организации. Уж коа нийсъяларах дукха хьовзам хул фабрика лораеш болча хаьхошта. Уж организацеш кхычахьа дІа ца йихьача, е царна шо-шоай коа наІараш ца йинча даргдац гІулакх. ТІаккха дІаяргья коара дІахьа уха машинаш, дІабаргба арара тІауха нах.

Ж. БОГАТЫРЕВ.

• Оаха яздаьчун лерагІа

«Да воаца техника»

Иштта цІи йолаш яр 1986-ча шера 9-ча декабре «Сердало» тІа араьнна материал. Цу тІа дувцар Малгобекски района М. Горьке цІерагІча совхоза юртбоахама техникана лерттІа доал ца делгах. Техникана разукомплектовани еш моттигаш а нийсъеннай. Масала, хий детташ йолча установка тІа баьлла мотор дІабаьккхаб, дІаяьхай чархаш.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад Нохч-ГІалгІай АССР прокурора заместитела С. А. Джумалаева. Цо хоам бу: «Статья тІа ювцаш хиннача фактах М. Горьке цІерагІча совхоза керттерча инженерах М. Хамхоевхи, хьалха хиннача керттерча инженерах А. Ахриевхи бехк баьккхаб. Царга дІахайтад законаш телхаде мегаргдоацилга. Цул совгІа, царга а М. Горьке цІерагІча совхоза хиннача директорга М. Белхароевга а пачхьалкхенна хинна 425 сом зе юхаметтаоттадайтад».

«Наца летаб»

ДІадахача шера 13 декабре из корта а болаш, материал кепатехар «Сердало» газето. Цу тІа дувцар «Малгобекнефть» НГДУ вІалла йоацача индивидуальни социалистически яхье котало яьккхараштa лу яхаш, ахчаш хьа а нийдеш, диад, яхаш. Яхьа нравственни маІан доадеш, хьаьнала болх беш боахкача наьха дог эккхийт цу тайпарча хІамо.

Управлене ба чкъаьрий леладу боахам. Цхьабакъда, е материально - бехктокхамеча сага подотчете а е бухгалтерски учете а бац из. Эзараш сомаш расходаш йой а, Іамашкара хьалаьца цхьа чкъаьра бац. Уж мича ух ховш саг а вац. Цох бакъдар ха безам хиннар бехке а волаш гІулакх чакхдоал, яхаш яздора газето.

Материала тІа дийцар бакъхиннад, аьнна да «Грознефть» объединене генеральни директора Р. Хачатурова редакце дайта жоп. Цо язду: «Наца летаб» яха статья йийцай «Малгобекнефть» НГДУ хьайийллача партийни собране. Управлене кулгалхошта яь критика нийса а йоагІаш а я.

Премеш ялара положени, штатно - финансови дисциплина телхаярах, тІахьожам ца хиларах партийни собране соцам баьб «Малгобекнефть» НГДУ начальник Н. Орехов, профкома председатель А. Иванова, парткома секретарь А. Паук партийни бехктокхаме оза.

«Наца летаб» яха статья тахка а техка, «Грознефть» объединене гІолла приказ техад нов. А. Ореховна выговор а еш, даь зе цунга юхаметта а оттадайташ».

ЦКЪА ЯЗДАЬЧОХ ЦІАЬККХА А

КЪАМАЬЛАШ ПАЙДАНА ДАЦ...

Соахка 20-ча сентябре «Сердало» тІа араьлар «Безам хилча де хІама хургдар» яха корреспонденци. Цу тІа дувцар Сунженски района Алхасте яхача юрта къахьегама ресурсех пайда ийбара проблема геттара ира латташ хиларах. Из къоастаеча юрта Совето, депутаташа, «Заветы Ильича» колхоза кулгалхоша геттара эсала дакъа лоацаш хиларах. Царех дувцарал совгІа, корреспонденце автора белгалдаьхадар из проблема къоастаяра наькъаш.

Цу хьакъехьа, шозза напоминани яхьийтачул тІехьагІа, редакцега укх деношка жоп дайтар Сунженски РАПО председатела В. Поповас. Материала тІа гІеттаду дош актуальни хилар бакъ а деш, цо язду «Заветы Ильича» колхоза коллективо толаме кхоачашъяьй шийтталагІча пятилетка хьалхарча шерара производственни программа, юрта Советаца цхьана де дезар деш латт Алхастера къахьегама ресурсаш балха юкъеозара, яхаш. Бакъда, В. Поповас редакцега дайтача каьхата тІа хаьдда яздаьдац къахьегама ресурсех бизза пайда эцара чакхъяха лерхІа мероприятеш малагІаш я, белгалъяьхаяц уж кхоачашъе еза ханаш, хІанзлехьа даьр фуд. Цу дерригне бокъо лу тхона, редакци теяр духьа, формальни жоп а денна РАПО кулгалхой Іийнаб, ала.

Цудухьа укх мутІарий автор шозлагІа вахар Алхасте. Ма дарра дийцача, укхаза воагІаш са теша безам бар къахьегама ресурсех пайда эцара проблема къоастаяра Алхасте кІезиг-дукха мукъагІа а дика хувцамаш хинна хиларах. ХІана аьлча, «Безам хилча де хІама хургдар» яха материал газета тІа араьнна биъ бутт баьннабар. Цхьабакъда, халахете а, сона дагахиннар бакъхургдолчоа тара дацар духьалъэтта сурт. Из цу сахьате гучадаьлар юрта Совета председателца, колхозхошца къамаьл дича.

Юрта Совета председатель Б. Булгучев шийна могача бесса Іаьржа дар кІайде гІерташ вар. Цунга ладийгІача къахьегама ресурсех пайда эцара проблема къоастаяьыннарг лархІа мегаргйолаш, дерригa а дика дар.

— Из дош Іалаьмате лоархІаме а хеташ леладу юрта Совето а депутаташа а,— йоахар Б. Булгучева. — Цунах баьнна пайда ба тахан болх а ца беш лела нах юрта 19 сагага кхаччалца кІезигбалар. Юртахошта хьабе болх хилийтара колхоза кхашка тхьамка, сом кхебе дага да тхо. Иштта кхы а дукха хІамаш де лерхІ шийтталагІча пятилетке...

Шеко яц, тхьамка, сом лелабе колхоз йолаелча кхы тІа дукха нах эшаргхиларах. Амма из цхьан хана хилча хургдар да. ХІьта тахан из дергда, вож де лерхІ яхаш хабараш дувцар пайдана дац. Хано кулгалхошкара дІадех хаьдда гІулакхаш, чакхдоахилга. Бакъда, из укхаза деш дац. ХІана аьлча, цхьаннахьа а гуш яц уж культураш кхее дагахилара белгалонаш.

— Цхьан хана Алхасте дІадувра тхьамка, лелайора сомий бешамаш, — яхаш дувц «Заветы Ильича» колхоза шофера К. Зангиева.— Цудухьа наха хьабе шортта болх хулар, кхычахьа дІаада а ца безаш. ХІанз тха юртара кхыча моттигашка балха ваха хІара дийнахьа аравоал 250 — 300 саг. Вай мехка кхыча областашка сезонни балхаш де дІаухараш вай бувца а бувцац. ХІана нийсденнад из? Нийсденнад тІеххьарча ткъаь шера, тІа-тІа дегІабоагІаш хьаба беза боахам тишбаларах, юртарча вахарах наьха дог эккхарах. Мел ха я, масала, тхьамка кхеделга юхаметтаоттадар колхозхоша дІадеха. Бакъда, цхьа саг сагота хиланзар оаха дувцар дІаэца. Иштта да кхыдар а.

Бакълув К. Зангиев, кхы дІахо даха моттиг йоацаш тІехьашкахьа дахад колхоза гІулакхаш. ТІаккха мишта кхетаде дезаш да Сунженски РАПО председатела яздер? — Колхозо дІадахача шера планаш кхоачашъяр-м бакъда.

Мишта, вІаштІехьдаьннад из де? Планаш лохъярах. Дукха да продукци яккхарга дІадодар. Района РАПО специалисташа еннача планагІа доагІачул, пхезза дукхагІа да, масала, дулхага дІадодар. Из бахьан долаш доккха да колхоза тІахьаьрча пачхьалкхен декхар, из дІатакхара боахама экономика дегІайоалаяра балха стиль овлангара хувца еза къахьегама ресурсех пайда эцара дукхагІа терко а еш. Халахете а из кхетаде тигац колхоза а юрта Совета а кулгалхоша. Юрта Совета председатела хет болх ца бераштa предупреждени ярах гІулакх доалаш санна.

Къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадара юрта хІанз де йиш йолчох (дукха средстваш йоа а ца еш), вай дийцад хьалхагІа кепатехача материала тІа. Цудухьа, цІаькха а цох дувца эшац аьнна хет сона, партийни ІаьдалагІа гІулакх чакхдаккха довш юрта Совете а колхозе а саг ца хилча хІьта а. Цхьа масал доаладергда аз. Хьалха араяьннача «Безам хилча де хІама хургдар» яхача материала тІа яздаьдар юрта Совете къахьегама ресурсех пайда эцилга вІаштІехьдаккхара комисси а яц, аьнна. Цул тІехьагІа биъ бутт баьннабале а, из вІашагІъелла хиларах со тахан а шек вувл, хІана аьлча, юрта Совета председатела Булгучевна даггара хьежача маганзар цун заседане протокол хьалаха, комиссе председателалла Алхастерча юкъерча школа директор М. Белхароев хержав алар мара, кхыча цун члений цІераш яха. ХІьта М. Белхароев кхыча моттиге болх беш ва хІанз.

МегаьД, Булгучев Башира дешах тешаргда вай: комисси йолаш я. Каьхат кора ца доагІаш виса хилва из. Из санна пайдана цо хьадаь а деш а цхьаккха хІама ца хилча.

Къамаьл чакхдоалаш цхьаькха цхьа хІама белгалдаккха безам бар тха. Къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадара доагІар ца деча «Заветы Ильича» яхача колхоза а юрта Совета а кулгалхошкара доагІар хьадехар, эшача царна новкъостал дар догдоахаш «Безам хилча де хІама хургдар» яха корреспонденци парте Сунженски райкоме дІахьийтаяр редакце. ХІьта цо из гІулакх дІатІадиллар РАПО кулгалхошта. Цар дайта тІагІоллара жоп вайна довзаш ма дий. ХІьта Алхасте дикагІча оагІорахьа цхьаккха хІама хувцаденнадац, газето ший хана оттаяь хинна проблема кхы а кІоаргъялар мара.

Х. ШАДИЕВ.

ПИСЬМОШ

СОНА БАКЪАХЬА ХЕТ

Грозне а республике а бахача наха Ӏалальмате хоза совгӀат да «Югмебель» яхача ВПО-с кийчдаьр — Мира улицагӀа, центральни рынкана юххе хьайнӀиллай «Сакля» яха мебельни фирменни тика. Из хьайнӀиллай аьнна хеза, цу чурча «йохка оттаьча» мебелага хьажа со а вахавар.

Дукха нах бар цу тика тӀа, уж образецаш санна йола мебель хетташ а эца ловш а. Цхьабакъда, йохкаш мебель яцар цу чу, вай «Терек» яхача объединене «Горянка» мара. Вешта, кхычахьарча фирмай образецаш-м я цу чу латташ, нах хьогабе оттайнча санна.

Информатораш ба яхаш массехк йоӀ ягӀа тика чу, цар жоп лоаца да: «ХӀанз укх сахьате образецаш мара яц. Йохкаргйола мебель таханкхоана яхар мо я мег.

Хетаргахьа, из жоп тела-м царех цаӀ хилча а кхоачамбар.

— «Баха нах лазарех лорабеш аттагӀа да, — йоах лораша, — лазар кхийттачул тӀехьагӀа царна дарба дечул» Цунца дувзаденна цхьа предложени яр са: сона бакъахьа хетар, саго шийна езаш йола мебель тика чу латтача образецага хьежжа хержачул тӀехьагӀа цу сага цӀи, тайпан цӀи, ваха моттиг дӀа а язъяь, мебель хьакхаьчачул тӀехьагӀа цунга извещени а яхьийта, ший мебель дӀаяхьа из саг тика болхлоша хьатӀахьехаре.

А. ПЛИЕВ,
пенсионер.

КЪАХЬЕГАМХО РАЬЗА ВА

Дукха ха йоаццаш Нурадилов Ханпаший цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен театра гӀалгӀай труппо оттаьча «ЦӀий кхайк» яхача спектаклага хьежав со. Ӏалальмате кӀоарга чулоацам болаш, пачхаьа хана хиннача гӀалгӀай халкъа къизача вахарах лаьца дувц цо. Идейно-политически кхетам луш къона тӀехье кхее чӀоагӀа гӀо дергдолаш я из спектакль.

Дег тӀара доагӀа дӀайха баркал ях аз из спектакль оттаеча дакъа мел лаьцараштa.

Къамий литература, искусство дегӀайоалае гӀо деш йолча ленински партена, советски Ӏаьдала дег тӀара баркал ях аз.

Я. ЕВЛОЕВ,
Малгобекски района Вознесенская яхача станице вахар.

Ше хьахинначул тӀехьагӀа дӀадахача 50 шера СССР халкъа халхара Пачхаьалкхен академически ансамбль мехка къамо доккхал ду хӀама а хинна дӀаэттай дунен халхарий культуре.

Доккхий толамаш дахара из декхарийла я ше хьаьяча художественни кулгалхочоа, Социалистически Къахьегама Турпала, СССР халкъа артиста И. А. Моисеевна.

ЦӀаккха кӀаьд ца луш болх барца, лехамца цо ансамбла репертуар хьаьйй — из латт 300 совгӀа йолча произведенех. Балетмейстера художественни уйлаш вай мехка халкъа хореографе кӀийлен тӀа лаьтта ца Ӏеш дунен дукхача мехкий фольклорах латт.

Моисеевцех искусстве кердадар хьакхолл араш а, юкъекхувлараш а лоархӀ. Цар халкъа халхара театр хьадаьд. Уж зӀамига йистеяьнна миниатюраш, къаьгга шоай характер йола балетни номераш.

Эрсий халхар е украински гопак, итальянски тарантелла е польски краковяк мара кхоачаш даь ца Ӏеш цар шоай меттаца къамаьл ду ритмикаца, пластикаца, ше мо кхы йоацача къаман духаца.

СУРТА ТӀА: выступлени чакхъяьначул тӀехьагӀа. Ансамбла артисташи цун кулгалхо СССР халкъа артист балетмейстер И. А. Моисееви.

Н. МАЛЫШЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дезала династи

Укх деношка сайна дага а доацаш Аргуне балха гӀулакха венача нийсвелар со ХамзатхановгӀар дезале. ЦӀен-да Хамзатханов Ваха, цун сесаг Валентина Григорьевна чӀоагӀа гӀадбаха бар со шоацига нийсвенна. Валентина Григорьевнайца цхьанна болх баь вар со Джамбуле волаш. «Узбекиромстрой» яхача объединена чуйоагӀача ялхлагӀча СМУ штукатура ученик волаш, хӀаьта из бетоно-растворни узела оператор яр. Дешаца а гӀулакхаца а балхах са дог ца эккхийташ хьаллацар со цо. Болх дӀа ца бодаш хилча эггара хьалха сона гӀо де оарцагӀйоалар...

ДӀаяхача ханах дагалувца дукха дар. Дукха дийцар сона ХамзатхановгӀар шоай вахарах, дезалах. ТЭЦ-4 огнеупорщик йолаш Хамзатханова Валентина Григорьевнас болх бу 24 шу да.

ХӀаьта 1961 шера денз цу предприяте снабженец волаш ва цун мар Ваха. Ший болх дукха безаш, цох доккхал деш ва из. Царца цхьана ба цар къонгаш. ВоккхагӀа вола Владимир КИП-а слесарь ва, зӀамагӀа вола Александр — электрик.

Ший вахаре эггара белгалагӀа дола ди лоархӀ Вахас 1960 шера ше КПСС мугӀарашка дӀайийца ди.

Дуккхача шерашка хьаьнала къахьегарех ХамзатхановгӀар маран сесаган еннай медалаш, дукхха а сийлен грамоташ, маьхера совгӀаташ.

Иштта болх беш а бахаш а ба ХамзатхановгӀар дезал. Валентина Григорьевна хӀанз пенсе яхаяле а болх ца беш Ӏе туташ яц

М. ЭПЕНДИЕВ.

СПОРТА ХОАМАШ

ШАШКАШ

Республикански шахматно-шашечни клубе укх деношка дукха нах хул. Укхаза дӀахьу Нохч - ГӀалгӀайчен чемпиона цӀи яккхара хетаяь шашкех йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш ва СССР спорта мастер, пхиъ спорта мастералла кандидат, дуккха а цхьоалагӀча разрядах спортсменаш.

Чемпионат юкъеяхай. Белгалбаьннаб лидераш а. Уж ба 6,5 очко йола Дочу-Борзоера Хайтаев Ваха, ворхӀ очко йола Новогрозненскера Касумов Ваха. Царна дукха тӀехьависавац спорта мастер Шамов Валерий.

ЛИДЕР ИЙШАР

ДӀадахача шоаттен кӀираннен деношка Ӏан ханарча Нохч - ГӀалгӀайчен футбольни чемпионата аргӀанара вӀашагӀкхетараш чакхдаьлар. Эсала лайзар хӀанзалца лидер хинна Аргунера «Даймохк», счет 2:1 йолаш из эшайир ДЮСШ («Терек») спортсменаша. Аьттув баланзар Аргунерча «Вайнаха» а. Из эшайир «Машиностроителя».

Кхыдола ловзараш иштта чакхдаьлар: «Урожай» — «Темп» (ГРМЗ) — 5:2, «Агропром» — «Нефтехимик» — 1:1, «Динамо — «Строитель» — 2:1.

ВОЛЕЙБОЛ

Грознерча «Автомобилиста» волейболисташа эсала дӀайолаяьй укх сезонера яхьаш. Яккха йиш йолча иттиех 3 очко мара яьккхаяц. Эггара новкъагӀа да грозненцаш цӀагӀа а во ловзаш хилар.

Иштта хилар дӀадахача шоатта дийнахьа «Красный молот» завода спортивни зале. Владимирерча спортсменашца ловзаш. счет 3:1 йолаш ийшар вай команда:

ШоллагӀча дийнахьа керда вӀашагӀкхетар хилар. Укхаза вай мехкахоша толам. баькхар.

А. ИЗМАЙЛОВ.

Дикача нахах

Баркал хьона, Хаьди!

Делкъийна хӀама дуа ха хьатӀаэттача мельзавода юхе ядача учрежденей, организацей болхлоша оалаш хозаргда шоана: «Хаьди йолча хӀама даа долхий вай?».

«Баркал, Хаьдий, чам болаш дар», — аьле мара дӀа а болхац.

Хьежар со массанена гургдолаш уллаш хиннача «Жалобайи предложенейи» книжкага. Цхьа дош дац цу тӀа столове венача саго Хаьдех бехкбоаккхаш. Бакъда, баркал яхараш шортта да.

Комиссеш а кӀезига хилац столове. Бакъда, Хаьдех бехкбоаккхаш-м цхьаккха а хинаяц. «Советски торговле бокъонаш нийса лелаю. ГӀалат дац» — республика госторгинспекце комисси — Лопатин, Феделов. «Торговле бокъонаш нийса лелаю. Баккха бехк бац» — республика госторгинспекце комисси — Уздев С. Х., Арсакиев В. А., Сагаев С.

Иштта цӀена мах беш, тӀахьожам беча комиссешкахьара, нахагахьара, ше болх беча общепита директахьара гӀалат ца доаккхийташ советски торговле болхлочун сий лакха лоаттадеш хьайоагӀа Арчакова Хаьди. Потребсоюза органаша, КПСС райкомо, райисполкомо, райпо дукха сийлен грамоташ тийннай цунна. Ший эггара дезагӀа дола совгӀат «Ветеран труда» яха медаль лоархӀ цо.

БархӀ шу хьалха керда хьайнӀиллача столове болх бе районора саг лохаш Хаьдена бӀарг тӀаэттар мельзаводера баьхкача наьха.

— Сона из йовзача хана денз цхьан саго оалаш хезадац цо нахагара сов кепиг даьккхад, — йоах мельзавода партийни организаце секретара заместитела Халухоев Махьмада.

Иштта оал дӀа мел хьаттачо. Цу тайпара характеристика елар цунна общепита директора Мерешков Мувсас, кхыча болхлоша а.

31-гӀа шу да Хаьде нах кхоаба.

Цунна тара бараш торговле а общепите а дукхагӀа хилар ловра.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

СалаӀар духьа

Болхлой поселке Карабулаке ши клуб я — цаӀ Кирова цӀерагӀен шоллагӀъяр «40 лет ВЛКСМ» яхаш. Цхьабакъда, химически реагентий завода болхлоша кхоалагӀчун цӀи а йоаккхаргья — из я цар предприяте коа йоаллар.

ХьалхагӀа сатийна яр укхаза, хайра нах багӀацар, боккха чӀега уллар. Партбюро секретара бехк баьккхача кӀеззига тохалора завода комсомольцаш, тӀаккха юха а сатем оттар.

ГӀулакх хувцаделар клубйин спортивни гӀишлонех пайда эцилга тоадара хьакъехьа КПСС ЦК соцам арабаьначул тӀехьагӀа. Цу документа чулоацам дика кхетабир Сунженски райисполкома культура отдела болхлоша, клубе хьинар дола кулгалхо хьожайир. Из яр къона специалист Оздоева Римма. Каст-кастта го йиш яр из журналашка, книжкашка хьожаш, кердача мероприятей сценареш оттаеш. ХьайнӀиллар художественни самодеятельноста кружок. Корабир директора гӀончий а: сменни инженер - технолог Даурбеков Саварбик, энергоцеха техник Борисов Иван, кхыбараш.

ХьатӀакхаьчар хьалхара концерт дала деза ха. Ала йиш яц, из геттара дика кийчдаь дар, аьнна. Арти сташ эхь хеташ, озалуш бар. Цхьабакъда, дӀахо гӀулакхаш тоадала доладелар. Наьха безам тӀаозаш лаккъелар вокально - инстументальни группа говзал. ЦӀи корайир цунах тилла — «Реагент». Кердача шера цӀей хьатӀакхоачача сарахьа цо деннача концерто хьахьенхар из бокъонца йола музыкальни коллектив а хинна дӀаэтталга.

Каст-кастта го йиш я клуба афиша тӀа «дискотека», «салаӀара сайре», «викторина», концерт» яха дешаш ВӀалла уж ца хилча а боагӀа укхаза нах, илли ала, халхараш де, пайда болаш ха дӀаяхьа. Дог айденна, гӀозбаьнна болаш дӀа а болх.

А. СИНЧИНОВ.

Февралера хаоттам

Февраль Ӏан бутт ба, цхьабакъда ди дӀаьхлуш доагӀа. ХӀаьта из ши сахьат гаргга дӀаьхлургда. Цо бӀаьсти гарга гӀорташ латтилга хьахьокх. НГӀАССР территоре тӀа февраль бетта юкъера фегара температура январскичул цхьа градус лакхагӀа а йолаш ши градус шийла хургья.

Цхьадолча шерашка фегара температура нормагӀа йоагӀачул тӀех хул. Геттара шийла хиннаб 1954 шерара февраль. Бетта юкъера фегара температура дуккхача шерашка хинначул 9 градус лохагӀа яр. Эггара лохагӀа температура 28,2 градус шелал 12-ча дийнахьа хилар. 1958 шера бӀайхача февраль бетта юкъера температура нормал 4 градус лакхагӀа яр. ХӀаьта Грозне максимум 12-ча дийнахьа 22,3 градусага кхоачаш йӀайха яр.

СССР Гидрометцентра даннегӀа февраль температурни хьалашка диллача дуккхача шерашкарча юкъерча боарама гаргга хургба. Бутт дӀаболалуш 3—4 градус шийлен, чакхбоалаш 2 градусага кхоачаш шийлен хила тарлу.

Йоачаш дуккхача шерашка хинначул дукхагӀа хила тарлу. Республике из 20 миллиметр хургья. Йоачаш дукхагӀа лоа делхаш хургья. Из массанахьа цхьатарра хургьц. Масала, къулбаседа районашка 16 миллиметр. ХӀаьта, лоамашта юхерча районашка 33 миллиметрага кхоачаш.

А. СЕРДЮКОВА,
Гидрометбюро йоккхагӀйола инженер-синоптик.

ПАССАЖИРИЙ ТЕРКАМГА!

Грозненски аэропортера Шевченко, Узень, Ташкенте йолхача самолеташкара дӀаиккхача массе а рейсашка мукъа моттигаш я.

Авиабилеташ эца йиш я Полежаева цӀерагӀа ул. 9/32 йолча Аэрофлота кассашкара, телефон 2-75-46; аэропорта кассаша а дийнахьен буси болх бу, телефон 2-36-08, цига дӀаваха йиш я № 108 йолча автобусаца а иштта дийнахьа Аэрофлота агентствана юххера маршрутни таксеца а, Ленина цӀерагӀа пр. 94/100 йолча кассера. Иштта НГӀАССР ерригача районий центрашкарча Аэрофлота кассашкара.

НОКХАРИЙ ЛЕЛАДЕРИЙ ТЕРКАМГА!

«Нохч-ГӀалгӀай» яхача нокхарий совхозе 1987 ш. 16 феврале денз 1987 ш. 16 марте кхаччалца хургйола нокхарий леладераш кийчбара лаьрхӀа бетта йола курсаш хьаелл.

Ца кхетар хатта йиш я укх адресагӀа: г. Грозный, Чукотски ул. 4.

ХЬАМСАРА ЭЦАРХОЙ!

«Обувь» яхача № 77 йолча тика тӀа (Заветы Ильича, ул., № 64) йохкаш я тайптайпарча моттигашка хьаяь йола маӀача наьха, берий, кхалнаьха иккаш.

Тика тӀара шун эца таро хургья шоашта эшаш бола кога гӀирс.

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — Ӏуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — С. Михалкова турпалаш экрана тӀа. «ЦӀе галстук». «Союзмультфильм» 1948 шу.
9.15 — Белгородски витаминни комбината «Юбилейный» яхача культура ЦӀен халкъа хора выступлени.
9.25 — «Переступить черту». Телевизионни художественни фильм. 1-гӀа сери. «Каьхата ӀОехал».
10.55 — «Кердадараш».
16.00, 17.25, 19.15 — «Кердадараш».
16.15 — «Запевала». «Песнохорки» яхача фольклорни ансамблах телевизионни очерк.
16.45 — Мультфильмай премьера: «Зизай илли», «Лампочка», «Трое защищают свой дом».
17.30 — «...Ялхайтта шу даьннен бокхагӀен».
18.15 — «Алкогольный обман». Ӏилма - довзийтара фильм.
18.20 — ДӀалокх Ерригсоюзни дунен халкъашта юкъерчен конкурсай лауреата А. Севидова (фортепиано).
18.45 — «Аз ишта кхетаду...». Могилевски областа «Рассвет» яхача колхоза председателах В. К. Старовойтовах телевизионни очерк.
19.25 — «Переступить черту». Телевизионни художественни фильм премьера. 2-гӀа сери. «Маэстро».
21.00 — «Ха».
21.40 — Фигурни катани. Европа чемпионат. Парни катани. ЛоӀаме программа. Югославера передача.
22.55 — «Тахан дунен тӀа».
23.10 — «В Пушкинской Москве». Документальни фильм.

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.15 — «Томский лед». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Ӏалам Ӏомадар. 4-гӀа класс.
8.55 — «Московски зоопарке». Ӏилма-довзийтара фильм.
9.05, 14.10 — Испански мотт. Ӏомабу 1-гӀа шу. 6-гӀа передача.
9.55 — «Твоих оград узор чугунный». Ӏилма - довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Варшавски договор.
10.35, 11.40 — Ф. М. Достоевский. «Зулами таӀазари». 9-гӀа класс.
11.05 — «Шахматни школа».
12.10 — «Целлулоидные мальчики». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гӀа сереш.
14.40 — «Кердадараш».
14.45 — Исторе урокаш. Телевизионни журнал.
17.20 — «Топ яар». Телефильм.
17.50 — «УнахцӀено».
18.20 — «К счастью пути не тропою сектантов». Телефильм.
18.30 — Дега чу дуваша мугӀараш. Т. Бекова творчествах (гӀалгӀай меттала).
18.50 — Киножурнал.
19.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчен ди».
19.20 — Фильм-реклама.
19.30 — НГӀАССР Гостелерадио инструментальни ансамбла концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Массанена а хӀаранена а.
20.50 — «Памятник». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Целлулоидные мальчики». Телевизионни кхо серин йолча художественни фильма премьера. 2-гӀа сери.
22.35 — «Кердадараш».

6 ФЕВРАЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — Ӏуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Дошо каналгаш». Мультипликационни фильм.
8.25 — «Дунен кагирхойн».
9.00 — ДӀалокх В. Лобанова (фортепиано).
9.20 — «Переступить черту». Телевизионни художественни фильм. 2-гӀа сери. «Маэстро».
10.50 — «Кердадараш».
16.00, 18.45 — «Кердадараш».
16.15 — «Эрсий къамаьл».
16.45 — С. Михалкова турпалаш экрана тӀа. «Цар Даймохк ба».
18.15 — «Вай беш».
18.50 — «Не хочу и не буду». Мультипликационни фильм.
19.00 — «Проблемаш — лехамаш — решенеш». Советски профсоюзий XVIII съезда накъадолхаш.
20.30 — Азербайджански ССР пачхаьалкхен халхара ансамбла концерт. Бакура передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Фигурни катани. Европа чемпионат. МаӀанах. ЛоӀаме программа. Югославера передача.
22.45 — «Тахан дунен тӀа».
23.00 — ЦТ экрана тӀа духхьашха. «Звезда и смерть Хоакина Мурьетты». Художественни фильм.

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.15 — «Морская служба». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Географи. 8-гӀа класс.
9.05, 14.25 — Английски мотт. Ӏомабу 1-гӀа шу. 16-гӀа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта. Юкъара биологи. Эволюце керттера лостамаш.
10.35, 11.40 — Истори. 7-гӀа класс.
11.05 — АБВГДейка.
12.10 — «Целлулоидные мальчики». Телевизионни кхо серин йолча художественни фильма премьера. 1, 2-гӀа сереш.
14.55 — «Кердадараш».
15.00 — Монументальни пропаганда ленински план.
18.30 — «Нохч-ГӀалгӀайчен ди».
18.50 — «Хано сихдар хьалкадоах».
19.20 — Концерт.
19.50 — «Горская новелла». Художественни фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Бургацара хоккей. Дунен чемпионат. Шведе сборни — СССР сборни. Шведера сборни.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Целлулоидные мальчики». Телевизионни кхо серин йолча художественни фильма премьера 3-гӀа сери.
23.00 — «Кердадараш».

РАДИО

5 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Нохч-ГӀалгӀай ашарий концерт.
11.15 — «Ӏай юртарча клубе» (нохчий меттала).
11.30 — «Къахьегамга хьежжа да сий а». Корреспонденци (гӀалгӀай меттала).
11.45 — 12.00 — «Керттера бахьан — дикал».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Керда гӀулакхаш — вахаре» (гӀалгӀай меттала).
17.31 — «Шоана, кхалнах». Радиожурнал (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар» (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал.
18.55 — 19.00 — Реклама.

6 ФЕВРАЛЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15. — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Къахьега лакха дикал йолаш» (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 — Эрглоний накъъагӀа. «Пятилетка — шоллагӀа шу».
11.15 — 12.00 — «Оперца вӀашагӀкхетар».
15.15 — «Поэта тӀахьехама дош» (гӀалгӀай меттала).
15.35 — 15.40 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Къахьегамза долча рузкъана — никъ бехка» (нохчий меттала).
17.31 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Хургболча хьувкъама йоакхо еш».
18.40 — 19.00 — «Советаши вахари».

Хаоттам

Тахан республике гӀоллен Грознен морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, наькъашка ша билла а йолаш, малхбузехьара секунде 3 — 8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 0 — 5, Грозне 1 — 3 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3 — 7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсанна 8 — 13, дийнахьа 0 — 5 градус шелал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТӀА

«ЖАЛОБА»

Операци яьчул тӀехьагӀа саг кхалхарагӀа хирург бехке веш жалоба кхаьчар прокуратуре. Прокурора гӀонча йолча М. Кливцовас юххьанца даьча тохкамех гучадаьлар жалоба цхьа кӀийле йолаш хилар. Мадарра дийцача иштта дарий-хьогӀ из? Боккъала бехке вий-теш нийсъеннача трагедена областной поликлиника дикагӀвола специалист хирург Марчук? Операци йинча саг ца леш вусаргволгох ше тешаш хилча из цӀаккха а кхерац из е. Ший коллегаша, уж балар кхераш, операци ца еш битача унахошта операци е тӀаэцаш волча хирурга бехка боарам мишта къоастабергба? Цу тайпара хаттараш латт одесски кинематографисташа даьккхача цу кердача фильма керттерча турпала хирурга Марчука хьалхашка.

Амма, вӀалла а догдоахилга йолча хана уж операцеш ергйолаш ва Марчук. Бакъда, цунца цхьана деша ваьгӀача, хӀанз больница керттера лор волча Фомичева кхыча тайпара кхетаду из. Больница юкъара хьокхамаш толхаде тарлу иштта операцеш еш хилча аьнна хет цунна.

Сценариста Григорий Глазовен режиссера Тимур Золоевен цу кердача фильма чулоацам иштта ба.

Марчука роль ловзаю вовзаш волча литовски актера Юозаса Киселюса.

«ЭМИРА КЪАЙЛАГӀАРА НИКЪ»

Узбекски классика Гафур Гуляма «Нетай» яхача повеста мотивагӀа узбекски кинематографисташа даьккхад из керда фильм. Фильме дувцаш дар хул ер бӀаьшере дӀайолалуш. Цхьан йиӀига трагически кхелах дувц картино.

Ший даь Маманияза цӀагӀа цхьаккха сагото йоацаш, самукъане дар шийтта шу даьннача йиӀига Нетайя вахар. Бакъда, Ӏама берда тӀа чхьарахьал деш лелача къонача Эмир Алимхана из бӀаргаяйча денз хувцаделар деррига а...

Ӏалальмате йоккхий халонаш тӀаотт бойла йисача Нетайна. Из хӀаман бехке доаца бер кхело ловзаду. ЦӀермашена машинист волча эрсечун Степанен цун сесага Дарьяйи дезале кхоач из юхьанца. Цар чӀоагӀа йоакхо ю цун. Бакъда, йиӀига ираз гаьна далац. Эмира наха корайоагӀа йиӀиг, фуннагӀа даь а, из дӀаяхьа гӀорт уж. Цу бандиташца дов даьннача Дарья юв. ТӀаккха харцонца цхьан базархочун дезале кхоач йиӀиг, цига из Эмира бӀаргаяйта хьож. Амма кортамукъал езаш йолча йиӀиго цу цӀенах цӀи а тох, ше а ла.

Из фильм даьккхад узбекски режиссера Фарид Давлетшина.

«ТӀЕХХЬАРА КӀИРАНДИ»

Иштта цӀи тиллай шоай кердача фильмах армянски кинематографисташа. ЦӀенхаштара хӀама беламо дикагӀа хьагойташ хул:

Цудухьа дукха беламе моттигаш я цу фильме. Укхаза дувцар вай хана Ереване хинна хӀама да. Фильма турпал йоккха йоацача шурий завода инженер - технолог Армен ва. Дукхаезача сесагацен шин бераце ший миска вахаш ва Армен. Лоалахошен бовзачари Ӏовдала лоархӀ из.

Фильм оттадаьд сценариста Эдуард Акоповен режиссера Геннадий Мелконянен.

Кертера роль ловзаю Еревански камерни театра актера Микаэл Погосяна.

В. КОВАЛЕВА.

Суда залера

НАЬКЪАШ МАЬРША ХИЛИЙТАРА

— Корта бохабу малар менна машина лаллар зулам да. Хийла моттигаш нийсъеннай цу тайпарча водителаша шоашта а наха а доккхий хатараши зенаши деш, — аьлар Малгобекски района халкъа суда судахочо С. Межидова — ЦаӀ да тамаш йолаш, хӀанз менна волаш гучавалар а лира лоархӀача; хана, цхьаболча наха, «цеп» а йий, автомобила ко лоац. Фуд авари хиннай аьнна хьахезача эггара хьалха дагадохар? Менна хиннавте шофер е хиннавац. Транспорт массе хана хиннай кхераме, хӀаьта из лелаеш бараш маларца хьоашал доагӀаш хилча, из кхерам дуккхаза а совбоал.

Цу тайпарча водителий дош дувцаш дуккха а процессаш чакхъяьхай тха халкъа суде. Фуд цар цхьатарра дар — зуламхочо ше бакъве гӀерташ бахьанаш лехар, харцлар дувцар, кхычарна бехк бе гӀертар. Массехк шу хьалха Долакхоарча Чантнева менна а волаш новкъа гӀолла дӀайодача «Москвича» тӀатехар ше лоаллаш йола машина. Цу аварех кхо саг велар, шиннена хала човнаш йир. Массарел халагӀа дар ши бер да-нана доацаш дисар. Из дар-кх маларо даьр..

Уж дешаш дагадехар сона Малгобекски районе вахача Л. Эльмурзиевна кхайкадаь приговор ӀоднйИшача. Фуд цо даьр?

Соахка, 16-ча августе Ачалкхера Вознесенске бодача новкъа (цига вахаш ва Л. Эльмурзиев) ГАИ болхлоша соцайир пачхаьалкхен номераш 04—82 ЧИМ йола «Москвич». Из лоаллаш вар менна волга кхетаде хала дацар. Водителас ше а бакъдир из.

Из бахьан долаш шийна гӀод техача а, кхетанзар Л. Эльмурзиев 12 сентябре юха а соцайир цун машина ГАИ болхлоша. Менна вар из цу хана а.

Процесс йолча гучадаьлар Л. Эльмурзиев суда гӀанда тӀа духхьашха нийсвенна воацилга, хьалхагӀа Костромской областе лаьца ваьллав из. Кхы а цхьа хӀама дар цецвоаккхаш: машина лалла бокъо луш дола удостоверени а дацар цунга. Шоана гучча бесса, законаца дуккхаза айхьазвувлаш хьавоагӀарех ва Л. Эльмурзиев. Халкъа судо доагӀаш дола таӀазар дир зуламхочоа.

Ловча, авари мича яьй цо, саг лозаваьвац, аргда цхьабараша. Цхьабакъда, массахана иштта дӀадерзац гӀулакх. Цунна тешал деш да «Моздок — Орджоникидзе» яхача трасса тӀа соахка, 5-ча апреле хиннар. И. Костоева лоаллаш хинна «Жигули» цӀаьхха накъа аьрда оагӀорахьа нийсъелар, кхыча автомобила тӀаккхийтар из. Бехк боацача сага човнаш йир.

Тахан вай вахарцара бук доалаш латт малар, кӀезигагӀа хул авареш, зуламаш, цӀенлуш йоагӀа городий, юртий климат. Цхьабакъда, болаш ба къаьнара оамалаш дӀаяха безам боацараш, маларахи алкоголизмахи дола соцамаш телхадераш. Къаьстта кхераме да къаракъи чхьагӀари машина ко лаьцараштa. Из дийде ме гаргдац цхьанне а.

М. ЭРЗИЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

«Сердало» газета редакце коллективо кодам бу редакце отдела заведующега Х. С. Шадиевга шун даь да ШАДИЕВ Сосе Махьмад кхалхарах.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктоккхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленносте транспорте — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахана — 2-47-84, 2-90-60; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-8-, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02072. «Грозненски рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 507.